

Wojciech Szygendowski

ARCHITEKTURA I KONSERWACJA

+48 501 050 196 wojtekszy@icloud.com

ul. Tatrzańska 111/43, 93-279 Łódź

Zlecniodawca:

**Parafia św. Mikołaja i św. Doroty w Kwiatkowicach
Kwiatkowice - Kolonia 3, 98-105 Wodzierady**

Nazwa inwestycji:

**REMONT KONSERWATORSKI ZEWNĘTRZNYCH MURÓW
KOŚCIOŁA ŚW. MIKOŁAJA I ŚW. DOROTY W KWIATKOWICACH**

Adres inwestycji:

**Kwiatkowice Kolonia 3, 98-105 Wodzierady
gm. Wodzierady, pow. łaski, woj. łódzkie
Nr działki - 90; Obręb: 0011 Kolonia - Kwiatkowice**

Temat opracowania:

**PROJEKT BUDOWLANY
IZOLACJA OD STRONY ZEWNĘTRZNEJ
ZAWILGOCONYCH MURÓW KOŚCIOŁA - I ETAP**

Zlecenie:

09.2020

Stadium dokumentacji:

PROJEKT BUDOWLANY

Branża:

ARCHITEKTURA

Autor opracowania:

(Nr uprawnień projektowych; Nr uprawnień konserwatorskich)

**mgr inż. arch. Wojciech Szygendowski 304/86/
Wł; 3/1994 PSOZ Łódź**

mgr inż. Jarosław Gasewicz

Pieczęć i podpis:

Nr tomu:

Zawartość zeszytu:

OPIS, RYSUNKI

Data opracowania:

PAŹDZIERNIK 2020

Zawartość tego opracowania jest chroniona prawem autorskim i nie może być wykorzystywana bez zgody autora.

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

1. Przedmiot opracowania	4
2. Lokalizacja obiektu i istniejący stan zagospodarowania terenu	4
3. Projektowane zagospodarowanie terenu	5
4. Zestawienie powierzchni – bilans terenu	6
5. Informacja dot. stanu prawnego, ochrony konserwatorskiej i innych form ochrony	6
6. Wpływ planowanych prac na środowisko oraz higienę i zdrowie użytkowników	7
7. Obszar oddziaływania remontowanych obiektów budowlanych	8
8. Opis stanu istniejącego	8
9. Historia obiektu	9
10. Ocena stanu istniejącego oraz założenia konserwatorskie	9
11. Wyniki badań laboratoryjnych - zawilgocenia i zasolenia	15
12. Wyniki badań termograficznych	18
13. Program robót budowlanych - izolacje ścian kościoła	19
14. Uwagi końcowe	24
FOTOGRAFIE	25

RYSUNKI

1. Plan sytuacyjny	- skala 1:500
2. Rzut kościoła z etapowaniem prac	- skala 1:100

METRYKA OPRACOWANIA

OBIEKT: Kościół św. Mikołaja i św. Doroty w Kwiatkowicach.

ADRES: ul. Kwiatkowice- Kolonia 3, 98-105 Wodzierady, dz. 90, obręb geodezyjny 0011 Kolonia Kwiatkowice.

INWESTOR / JEDNOSTKA ZLECAJĄCA OPRACOWANIE: Parafia Świętego Mikołaja i Świętej Doroty w Kwiatkowicach, 98-105 Kwiatkowice, Kolonia 3

PODSTAWA OPRACOWANIA: Umowa zawarta pomiędzy Parafią Świętego Mikołaja i Świętej Doroty w Kwiatkowicach, 98-105 Kwiatkowice, Kolonia 3 a firmą Wojciech Szygendowski - Architektura i Konserwacja, ul. Tatrzańska 111, 93-279 Łódź

STADIUM: Projekt budowlany

BRANŻA: Architektura

AUTORZY OPRACOWANIA: Wojciech Szygendowski - Architektura i Konserwacja,
- mgr inż. arch. Wojciech Szygendowski - upr. budowl. - 304/86/WMŁ oraz upr. Konserwatorskie nr 3/94 wydane przez PSOZ Łódź (PSOZ OWŁ/VIII-DN/6790/223/94; Nr rej. samorządu zawodowego LO-0189
- mgr inż. Jarosław Gasewicz - badania wilgotności i poziomu zasolenia

DATA OPRACOWANIA: październik 2020 r.

MATERIAŁY WYJŚCIOWE:

- materiały archiwalne dotyczące historii obiektu (Archiwum WUOZ w Łodzi, internet);
- inwentaryzacja pomiarowa kościoła wykonana w październiku 2020 r. przez autora niniejszego opracowania;
- ocenę zawilgocenia i zasolenia obiektu sporządzono w oparciu o oględziny i badania specjalistycznymi urządzeniami pomiarowymi oraz laboratoryjne w październiku 2020 r.;
- ustalenia z Inwestorem;
- dokumentacja fotograficzna wykonana w październiku 2020 r.
- broszura okolicznościowa „400 lat kościoła parafialnego pw. świętego Mikołaja i świętej Doroty w Kwiatkowicach” wydana w roku 2006 staraniem Parafii.

OPIS TECHNICZNY

1. Przedmiot opracowania

Niniejsza dokumentacja obejmuje zakres działań odnoszących się do robót budowlanych przy pierwszym etapie prac związanych z izolacją zewnętrznej strony ścian kościoła świętego Mikołaja i świętej Doroty w Kwiatkowicach zlokalizowanego na działce o nr ewid. 90 w obrębie geodezyjnym Kolonia Kwiatkowice. Drugi etap prac, który stanowił będzie przedmiot odrębnego, kolejnego opracowania, obejmie całe mury również od strony wnętrza, a także prace konserwatorskie przy elewacjach kościoła.

Opracowanie zawiera także fotografie i rysunki związane ze zniszczeniami i zakresem niezbędnych prac przy murach zewnętrznych kościoła.

Fot. A Elewacja frontowa kościoła - od zachodu.

2. Lokalizacja obiektu i istniejące zagospodarowanie terenu

Kościół p.w. Świętego Mikołaja i Świętej Doroty w Kwiatkowicach zlokalizowany został po wschodniej stronie drogi z Lutomierska do Szadku na wydzielonej działce otoczonej murem parkanem. Działka ma numer ewidencyjny 90 i położona jest w obrębie geodezyjnym Kolonia Kwiatkowice. Poza obwodem ogrodzenia, na wschód od

kościół zlokalizowano plebanię z zabudowaniami gospodarczymi, a od strony południowo- zachodniej na przyległej działce stanowiącej własność Parafii wzniesiono salę

Fot. B Widok od południa.

katechetyczną. Natomiast w zachodni odcinek ogrodzenia w jego części północnej wbudowana jest wolnostojąca dzwonnica. Ponadto na terenie ograniczonym ogrodzeniem znajdują się kilkudziesięcioletnie drzewa - głównie klony i lipy oraz grobowce właścicieli ziemskich. W bezpośrednim sąsiedztwie kościoła wylano opaskę betonową i wydzielono trawnik, natomiast w odległości kilku metrów kościół otoczony jest drogą procesyjną wyłożoną kostką betonową typu Polbruk.

3. Projektowane zagospodarowanie terenu.

W wyniku działań objętych niniejszą dokumentacją zagospodarowanie terenu nie ulegnie zmianie – docelowo przewidywany jest remont elewacji i zewnętrznych ścian kościoła także od strony wnętrza. W ramach działań nie projektuje się zmian w istniejącej infrastrukturze technicznej (istniejących przyłączach) ani zmiany ogrodzenia. Z uwagi na to, że obecnie wody opadowe spływają w kierunku kościoła będąc jedną z głównych przyczyn uszkodzeń, nastąpi korekta spadków terenu bezpośrednio przyległego do świątyni. W kolejnym etapie nie objętym mniejszym opracowaniem

Fot. C Widok od północy.

przewidziana jest wymiana nawierzchni drogi procesyjnej i ułożenie jej na nieco niższym poziomie, umożliwiającym swobodny odpływ wody spod murów kościoła.

4. Zestawienie powierzchni – bilans terenu.

Wykonanie bilansu nie jest konieczne – przedmiotem opracowania są prace remontowe i modernizacyjne przy ścianach kościoła - bilans terenu pozostaje bez zmian.

5. Informacja dot. stanu prawnego, ochrony konserwatorskiej i innych form ochrony.

Kościół został wpisany do rejestru zabytków decyzją numer 34 z 24 lipca 1967 roku. Ponadto w rejestrze zabytków została umieszczona dzwonnica znajdująca się w zachodniej części północnego odcinka ogrodzenia.

Na obszarze na którym znajduje się kościół obowiązuje Uchwała Nr VI/39/2003 Rady Gminy Wodzierady z dnia 31 marca 2003 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wodzierady. Dla jednostki taksonomicznej, na terenie której położony jest kościół (H20 UK) plan wydzielił strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej, która objęła ponadto dzwonnice. W granicach strefy plan ustalił obowiązek:

- 1) zachowania zagospodarowania terenu i istniejącej zabudowy o wartościach zabytkowych i kompozycyjnych, jej konserwacji lub rekonstrukcji i adaptacji do współczesnych potrzeb z zakazem wprowadzania programu sprzecznego z charakterem obiektu - *warunek spełniony*,
- 2) zachowania, konserwacji i rekultywacji istniejącego drzewostanu - - *nie dotyczy*,
- 3) usunięcia lub przebudowy obiektów dysharmonizujących - - *nie dotyczy*.
- 4) uzgodnienia wszelkich decyzji planistycznych, projektowych i realizacyjnych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody, na etapie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (?), za pośrednictwem gminy. Ponadto plan wymienił kościół i dzwonnice jako obiekty, które podlegają ochronie konserwatorskiej, w związku z czym wszelkie decyzje planistyczne, projektowe i realizacyjne podlegają uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, za pośrednictwem gminy. Dla terenu kościoła oznaczonego na rysunku planu symbolem H 20UK określono charakter działań polegający na: 1) adaptacji istniejącego kościoła, 2) adaptacji istniejącej plebani z możliwością rozbudowy i przebudowy, 3) realizacji parkingu, a ponadto zakaz podziału działki.

Planowane działania nie wykraczające poza obrys murów kościoła, ani nie zmieniające jego wyglądu, nie naruszają przepisów powyższego planu. Ponadto dokumentacja stanowi podstawę do wydania decyzji pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku (*decyzja WUOZ-ZN.5142.1204.2020.IS z dnia 2 listopada 2020 r.*).

Zarówno teren, jak i jego ogrodzenie znajdują się poza wpływami eksploatacji górniczej i z tego tytułu nie podlegają ochronie.

6. Wpływ planowanych prac na środowisko oraz higienę i zdrowie użytkowników.

Stwierdza się brak wpływu planowanych prac na istniejący drzewostan, powierzchnię ziemi, w tym glebę, wody powierzchniowe i podziemne. Przyjęte w projekcie rozwiązania nie spowodują negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi i inne obiekty budowlane.

Realizacja planowanego przedsięwzięcia spowoduje wytworzenie odpadów budowlanych. Są to niektóre rodzaje odpadów sklasyfikowanych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27.09.2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1206) do grupy 17. „Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)”. Odpady powinny być gromadzone i przekazywane uprawnionym odbiorcom odpadów. Odpowiedzialność za wytwarzane odpady ciąży na wykonawcy robót budowlanych.

7. Obszar oddziaływania remontowanego obiektu

Określenie obszaru oddziaływania remontowanego obiektu budowlanego – podstawa prawna: Art. 3 pkt 20, art. 20 ust. 1 pkt 1c, art. 34 ust. 3 pkt 5 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 1994 r. Nr 89, poz. 414 z późn. zm.).

Stwierdza się, że obszar oddziaływania obiektu budowlanego nie wykracza poza granicę działki nr 90 położonej w obrębie geodezyjnym Kolonia Kwiatkowice, stanowiącej Własność Parafii św. Mikołaja i św. Doroty w Kwiatkowicach.

8. Opis stanu istniejącego

Kościół w Kwiatkowicach został wzniesiony jako jednonawowy z węższym wielobocznie zamkniętym prezbiterium, na zewnątrz uzyskał oszkarpowanie, a od północy do prezbiterium dostawiono prostokątną w planie zakrystię. Przy nawie od południa istnieje prostokątny w planie składzik, który dawniej pełnił rolę kruchty. Po stronie zachodniej nad częścią wejściową założono chór muzyczny wsparty na trzech arkadach. Nad nawą i prezbiterium skonstruowano dach dwuspadowy przechodzący nad wielobocznym zamknięciem prezbiterium w dach namiotowy. Nad zakrystiami i składnikiem założony jest dach pulpitowy jednospadowy. Fasada od zachodu zamknięta jest górą trójkątnym szczytem natomiast po bokach posiada niewielkie wolutowe spływy. Kościół jest murowany, o fundamentach ceglano- kamiennych i ścianach w warstwach licowych z cegły ceramicznej pełnej. Stosunkowo wczesna data powstania oraz znaczna grubość mogą świadczyć o tym, iż mury zewnętrzne zostały wykonane w wątku *opus emplectum*, co może mieć istotny wpływ na prowadzenie prac izolacyjnych w budynku. Od wewnątrz i na zewnątrz kościół został otynkowany, na zewnątrz posiada oszkarpowanie, co z kolei mogłoby świadczyć o tym, iż pierwotnie nawa i prezbiterium mogły być sklepiene, a obecny drewniany belkowy strop z deskami i gipsowymi kasetonami jest wtórny. W zakrystii występuje natomiast sklepienie kolebkowe z lunetami. Wieżba dachowa ma konstrukcję drewnianą o ustroju krokwiowo- kleszczowym stężoną ramami płatwiowo- stolcowymi, wzdłuż osi podłużnej kościoła. Dach pokryty jest blachą miedzianą na deskowaniu pełnym. Kościołowi przypisuje się stylistykę wczesnego baroku z elementami renesansu.

Na wyposażenie kościoła składa się:

Ołtarz główny z końca XVII w. z obrazami: Matki Boskiej z Dzieciątkiem z pocz. XVII w., zwany od wieków Matką Bożą Kwiatkowicką; św. Mikołaja z końca XVII w., ambona wczesnobarokowa z XVII w. z obrazami czterech Ewangelistów. Chrzcielnica z drewnianą nakrywą z pocz. XVII w.; 2 żyrandole: mosiężny barokowy i kryształowy z pocz. XIX w. (obecnie na plebanii); 2 krzyże z XVII w. Ołtarze boczne z końca XVII w. Jeden z obrazami Serca Jezusowego, drugi Świętej Trójcy. Wszystkie ołtarze w latach 1997–1998 złożone z 23-karatowym złotem.

9. Historia obiektu

Datę erygowania parafii określa się na XIV w. Pod koniec XV wieku wieś Kwiatkowice przeszła we władanie rodu Puczków z Sarnowa. W tym czasie we wsi stał zniszczonych drewniany kościół p.w. świętego Krzyża, który ufundował Marcin Jaxa Kwiatkowski. W drugiej połowie wieku popadająca w ruinę świątynię odnowiono a konsekracji jej dokonał w 1579 roku sufragan gnieźnieński Jan Gniazdowski. Mimo to drewniana świątynia nie przetrwała zbyt długo, gdyż w 1605 roku została rozebrana. Na tym samym miejscu w 1606 r. z fundacji Anny Puczkowskiej i jej męża Kacpra z Sarnowa został wybudowany kościół parafialny p.w. świętego Mikołaja i świętej Doroty. Miało to miejsce za pontyfikatu papieża Pawła V, a kościół erygował ówczesny arcybiskup gnieźnieński Jarosław Bogoria ze Skotnik. Fakt ten zaświadcza wmurowana w ścianę prezbiterium płyta erekcyjna z czerwonego marmuru z liternictwem o kroju rzymskiej kapituły, która w tłumaczeniu z łaciny na Polski ma następujące brzmienie: „Sławny i szlachetny Kasper Puczek z rodu Rola i małżonka Anna z Sarnowa dzieło to ufundowali z kamieni na chwałę Bożą, Świętych i własną. Od fundamentów wzniesli w roku 1606, kierując się pobożnością świątynię tę zawierającą grobowiec prosząc Boga o odpuszczenie grzechów.”

10. Ocena stanu istniejącego oraz założenia konserwatorskie

Pierwszy etap prac przewiduje jedynie wykonanie izolacji murów kościoła od strony zewnętrznej. W ramach obecnych działań zostanie wykonana Izolacja pozioma - przepona metodą iniekcji niskociśnieniowej bądź aplikacji kremu iniekcyjnego oraz izolacja pionowa od spodu fundamentów do poziomu terenu. W następnym etapie będącym przedmiotem kolejnego opracowania i odrębnego pozwolenia konserwatorskiego, przewiduje się wykonanie prac izolacyjnych wewnątrz kościoła przywracających pierwotną formę na dolnym fragmencie ścian - usunięcie wtórnej kamiennej okładziny ograniczającej dyfuzję pary wodnej i powodującej pojawienie się dużych ognisk wysoleń we wnętrzach, a także prace przy renowacji elewacji świątyni.

Przyjęto ogólne założenie, że prace przeprowadzone przy obiekcie uhonorują obecną formę i materię obiektu. Jednym z podstawowych zagadnień w przypadku zniszczeń ścian kościoła jest określenie przyczyn uszkodzeń oraz wskazanie metod naprawy.

Obecny stan zachowania zabytku jest wynikiem oddziaływania wielu różnych czynników, które można pogrupować w kilka kategorii:

10.1. Uwarunkowania zewnętrzne związane z czynnikami atmosferycznymi.

Ogólnie składają się na nie działanie wody, zanieczyszczenie powietrza, obecność soli, zmiany temperatury, występowanie mikroorganizmów i roślin. Najgroźniejszą w tej kategorii jest woda, której obecność w materiałach porowatych

Fot. 1 Odcinek muru między skrajną przyporą nawy a pierwszą przyporą prezbiterium elewacji południowej. Widoczne zagłębienie terenowe będące źródłem zastoiska wody i związanego z tym zawilgocenia oraz porostania glonami dolnych fragmentów ściany.

uruchamia większość procesów o charakterze destrukcyjnym. Szkody koncentrują się tam, gdzie mamy do czynienia z brakiem bądź niewłaściwym za-

bezpieczeniem przed działaniem wód opadowych. Jak wszystkie materiały porowate, tynki i odlewane detale architektoniczne są, w pewnym stopniu, nasiąkliwe i wrażliwe na wodę. Wilgoć skumulowana w ścianach, a pochodząca z opadów, gruntu (podciągania kapilarnego) i użytkowania pomieszczeń, nie znajdując dostatecznie swobodnego ujścia na zewnątrz, powoduje brak równowagi wilgotnościowej wypraw i samego muru. Podwyższona wilgotność uruchamia szereg sprzężonych ze sobą procesów powodujących destrukcję: rozpuszczanie i wypłukiwanie składników wiążących tynków i zapraw, migrację soli rozpuszczalnych, przemarzanie, a w efekcie osłabienie i dezintegrację tynków oraz ścian. W okresach, gdy temperatura spada poniżej 0°C woda

zawarta w porach i spękaniach oraz w zaprawach zamarza

Fot. 2 Wschodni odcinek muru prezbiterium od strony północnej na styku z zakrystią. Zagłębienie terenowe powodujące okresowe zastoiska wody wiąże się z zawilgoceniem oraz porostania glonami dolnych fragmentów ściany.

ze znacznym wzrostem objętości i mechanicznie je rozsadza.

Fot. 3 Odcinek muru między skrajną przyporą nawy a kruchtą na elewacji południowej. Widoczne dość znaczne zawilgocenie ściany sięgające lokalnie do wysokości przekraczającej metr ponad poziom terenu.

10.2 Zielone zanieczyszczenia i zniszczenia spowodowane czynnikami biologicznymi

Przyczyny powstawania:

Tynk świeżo po wykonaniu jest pozbawiony drobnoustrojów, jednak z czasem jego powierzchnia jest stopniowo zasiedlana przez rozmaite bakterie, grzyby, glony, porosty i inne substancje i organizmy. Znaczącą rolę odgrywa w tym przypadku wiatr transportujący duże ilości cząstek organicznych, a sąsiedztwo znacznej ilości zieleni, tak jak ma to miejsce w przypadku kościoła w Kwiatkowicach, może przyspieszyć to zjawisko. Proces niszczenia rozpoczyna się zwykle od osiadania bakterii, dla rozwoju których pożywką są wspomniane szczątki. Osadzając się na licu muru bakterie powodują rozkład części związków tworzących naturalną warstwę ochronną lica. Po pewnym czasie rola bakterii się kończy, jednak wytworzone przez nie produkty rozkładu tworzą warunki do rozwoju kolejnych grup fizjologicznych - grzybów i glonów (alg). Z kolei drobnoustroje te produkują kwasy zdolne do nadtrawiania powierzchni lica cegieł, a w dalszej kolejności wysolenia i postępującą destrukcję materiału.

Zjawisko charakteryzuje się nierównomiernym rozwojem alg, powodujących pojawienie się zielonkawych plam na powierzchni ścian.

Fot. 4 Narożnik między nawą a prezbiterium od strony południowej. Odprowadzenie wody opadowej z dachu kościoła w narożnik między kruchtą a nawą spowodowało obniżenie gruntu i zaleganie wody przez długi okres czasu, co wpływa niekorzystnie na zawilgocenie muru.

Fot. 5 Skrajna przypora północna przy prezbiterium. Utrzymujący się długotrwałe stan zawilgocenia powoduje szybki rozrost mikroorganizmów (głonów).

Najczęściej lokalizują się w partii cokołowej na styku z gruntem, miejscach wiecznie zacienionych i zawilgoconych, obszarach w pobliżu rur spustowych lub w bliskim sąsiedztwie obiektu z zielenią.

10.3. Czynniki związane z technologią wykonania

Wpływ na to ma ogólnie konstrukcja obiektu, jego technologia wykonania, sposób posadowienia, warunki gruntowo-wodne, jakość materiałów użytych do budowy (rodzaj cegły, zaprawy i tynku). W przypadku murów kościoła nie stwierdzono istotnych spękań konstrukcyjnych mogących mieć wpływ na statykę obiektu.

10.4. Działanie człowieka

W tej kategorii ujmemy świadome działania człowieka przy zabytku, takie jak: przebudowy, rozbudowy, remonty, montaż instalacji, których częstym efektem ubocznym są wtórne zniszczenia lub uszkodzenia materii zabytkowej. Zaliczamy tu również niepodjęcie odpowiednich działań (brak profilaktyki) lub niewłaściwą eksploatację, mogące być źródłem procesów de-

Fot. 6 Nakrywa przypory na elewacji południowej. Obróbki zostały wymienione kilkanaście lat temu. Widoczny jest brak prawidłowego wcięcia pionowego elementu obróbki w mur, przez co dochodzi do zamakania muru i rozwoju mikroorganizmów.

*Fot. 7 Zastosowanie wtórnej, szczelnej betonowej opaski wokół kościoła powoduje, iż woda rozbryzgowa przyczynia się do dodatkowego zawilgoce-
nia murów kościoła.*

strukcyjnych. W konkretnym przypadku kościoła w Kwiatkowicach główną przyczyną zniszczeń są zaniechania związane z brakiem bieżącej pielęgnacji obiektu - zapewnieniem prawidłowego systemu odprowadzenia wód opadowych spod ścian kościoła.

W ciągu kilku wieków swego istnienia obiekt poddany był kilku przebudowom, naprawom i ingerencjom, które wpłynęły na jego stan, zmieniając również estetyczny wygląd elewacji zewnętrznych. Remont elewacji będzie jak wspomniano wyżej przedmiotem ty kolejnego opracowania jednakże niewielka ilość materiałów archiwalnych nie uprawnia raczej do podejmowania istotniejszych zmian w wyglądzie kościoła.

10.5. Zdarzenia losowe

Do zdarzeń losowych zaliczamy zjawiska o charakterze siły wyższej, nieplanowane i nieprzewidziane, również takie, których sprawcą jest człowiek, ale którego działanie motywowane jest np. wrogimi intencjami.

Przykładem zdarzeń mieszczących się w tej kategorii są np. powalenia drzew, czy pożary, które mogą być wywołane uderzeniem pioruna, ale również celowym podłożeniem ognia. W materiałach archiwalnych dotyczących kościoła brak jest

*Fot. 8 Ubocznym skutkiem zawilgoce-
nia muru jest odparzenie wierzchniej warstwy tynku- w tym przypadku nakrop (baranek) jest warstwą wtórną pokrywającą
wcześniejszy tynk wapienno- piaskowy.*

informacji o tego typu zdarzeniach.

10.6 Przyczyny zniszczeń ścian kościoła

Ogólny stan zewnętrznych murów kościoła ocenić można jako średni jednakże na pewnych jego fragmentach długotrwale utrzymujące się zawilgocenie może doprowadzić do poważnych uszkodzeń. Pewne tego symptomy daje się zauważyć zwłaszcza we wnętrzu kościoła, gdzie znaczne zasolenia ścian powodują postępującą degradację tynków, a w dalszej kolejności także cegieł. Prawdopodobnym powodem tego stanu rzeczy były przeprowadzone przed kilkunastoma laty zmiany ukształtowania terenu wokół kościoła związane z wykonaniem nowej drogi procesyjnej. Nawierzchnia drogi została wyłożona betonową kostką brukową typu Polbruk na nieprzepuszczalnej podbudowie cementowej. Niwelacja terenu związana z ułożeniem nawierzchni i wyniesienie drogi procesyjnej zmieniło ówczesne ukształtowanie, przecinając naturalne spadki odprowadzające wodę spod kościoła. Spowodowało to tworzenie się zastoisk wody opadowej w bezpośrednim sąsiedztwie ścian kościoła i w dalszej konsekwencji zamałanie murów.

Dalszą konsekwencją tego stanu rzeczy był rozwój mikroflory na osłoniętych i zacienionych dolnych fragmentach ścian. Objawia się to w postaci żółtawych oraz zielonych - przechodzących w zielonoszare i brunatne - wykwitów. Podczas jednego z ostatnich remontów kościoła jego elewacje zostały pokryte warstwą nakropu cementowego. Spoista warstwa nakropu powoduje znaczne utrudnienie procesu dyfuzji pary wodnej przez ścianę, co w efekcie prowadzi do destrukcji wcześniejszych wypraw wapiennych. Poza odspojeniami oraz niewielkimi ubytkami tynków, na fragmentach tynków ujawniają się jednostkowe spękania, które mogą świadczyć o skurczach materiału, charakterystycznych dla zapraw z domieszkami cementu oraz niedostatecznym doczyszczaniu starego muru przed położeniem warstw nowego tynku. W okresach zimowych związanymi ze znacznymi różnicami temperatur oraz naprzemiennych cyklów zamarzania i rozmarzania, w strukturze tej warstwy mogą zachodzić procesy prowadzące - w końcu - do stopniowego wykruszania materiału.

W najgorszym stanie są obie boczne elewacje kościoła - północna i południowa, a także elewacja od strony prezbiterium (wschodnia). Prawidłowe odprowadzenie wody sprzed elewacji frontowej skutkuje brakiem zawilgoceń, jednakże i tutaj można dostrzec część z pozostałych wymienionych wyżej zniszczeń, co spowodowane jest zastosowaniem szkodliwej warstwy cementowego nakropu.

Ze względu na znaczny stopień zawilgoceń ścian i tynków sięgających do wysokości 2 m, a czasami nawet powyżej, podstawowym postulatem byłoby - po usunięciu zawilgoconych, zdestruowanych i spękanych tynków z całej powierzchni kościoła - wykonanie dokładnego przeglądu jego powierzchni. Naprawy i rekonstrukcji wymaga także część profil i ciągnionych zwieńczenia ścian (gzymsu głównego oraz wystroju elewacji frontowej). Kompleksowe prace przy elewacjach zostaną wykonane przy okazji kolejnego etapu remontu kościoła, na podstawie odrębnego opracowania i zezwolenia konserwatorskiego. Na tym etapie wskazane jest, aby ściany kościoła zostały

nieotynkowane przez jeden lub dwa sezony, co pozwoliłoby na skuteczniejsze odprowadzenie wilgoci.

Odrębnym zagadnieniem jest zaproponowanie trwałej technologii wykonania nakryć górnych powierzchni przypór, gdyż obecne wykonane ze stalowej blachy powlekanej nie zostały zamocowane w należyty sposób - brak jest wcięcia pod tynk (wykonania tak zwanej wydry). Pokrycie dachu było wymieniane przed ponad 30 laty na wykonane z blachy miedzianej i znajduje się w dość dobrym stanie, zostały skradzione natomiast dolne odcinki rur spustowych i zamienione na rury plastikowe o zbyt małej średnicy, co również może przyczyniać się do nadmiernego zawilgacania ścian. Problem ten zostanie rozwiązany drugim etapie razem z działaniami remontowymi odnoszącymi się do elewacji.

11. Wyniki badań laboratoryjnych - zawilgocenia i zasolenia

11.1. Wyniki badań

Kościół został wybudowany na początku XVII w. w stylu wczesnego baroku. Jest to obiekt murowany z cegły ceramicznej, z grubymi murami. Ściany od strony zewnętrznej są otynkowane tynkiem cementowo-wapiennym, wierzchnia warstwa to tzw. „baranek“, pomalowany farbą. Wokół kościoła wykonano opaskę betonową. Od strony frontowej strefa cokołowa pokryta jest płytkami ceramicznymi. We wnętrzu kościoła można zauważyć drewnianą boazerię, którą pokryto dolne partie ścian.

Ogólny wygląd kościoła obrazują załączone zdjęcia (fot. 1-5).

Najbardziej rzucające się w oczy uszkodzenia na elewacji to lokalne odspojenia wierzchniej warstwy tynku, czyli tzw. „baranka“ (fot. 6-7). Na elewacji widoczne są też pojedyncze spękania (fot. 8). Ciemne plamy wywołane rozwojem glonów oraz przebarwienia są objawem zawilgocenia dolnych partii murów (fot. 4, 8, 10). Do zawilgocenia przyczynia się nieskuteczne odprowadzenie wody deszczowej (fot. 9, 10). Woda tworzy zastoiny w niewielkiej odległości od teoretycznie szczelnej opaski. W efekcie duże ilości wody wnikają w grunt pod opaską, skąd nie mają możliwości swobodnie odparowywać w okresach suchych.

W dniu 16 września 2020 pobrano próbki materiałów z elewacji kościoła. Wybrano charakterystyczne miejsce z zaciemnieniem spowodowanym przez glony. Badania miały na celu ustalenie mechanizmów zniszczenia. Po pobraniu dokonano pomiaru przyrządem elektronicznym TESTO 606-2. Przyrząd ten teoretycznie mierzy wilgotność ale w rzeczywistości wskazuje wypadkową z zawilgocenia i zasolenia materiału budowlanego.

Próbki umieszczono w hermetycznie zamykanych woreczkach z tworzywa sztucznego.

Miejsca pobrania próbek zostały zaznaczone na rzucie budynku. Ponadto załączono dokumentację fotograficzną (fot. 11-12) z widocznymi miejscami pobrania próbek.

Lokalizacja miejsca pobrania próbek

16.09.2020

Próbki pobrano w jednej osi, na dwóch wysokościach 80 cm i 165 cm nad poziomem terenu.

Opis próbek oraz wysokości miejsca pobrania próbki nad poziomem terenu:

Oznaczenie	Rodzaj materiału	Zwięzła charakterystyka	Wysokość na poziomie terenu
1T	tynk	zaprawa cementowo-wapienna,	80 cm
1C	cegła	cegła ceramiczna o przeciętnej wytrzymałości	80 cm
1S	spoina	zaprawa wapienna, bardzo słaba, uziarnienie do 0,5 mm z pojedynczymi ziarnami do ok. 1 mm	80 cm
2T	tynk	zaprawa cementowo-wapienna, mocna, uziarnienie do 2 mm	165 cm
2C	cegła	cegła ceramiczna o niskiej wytrzymałości	165 cm

Warunki atmosferyczne podczas pobierania próbek: temperatura powietrza 26,5°C, wilgotność względna powietrza 54%, słonecznie.

Odczyty na przyrządzie TESTO 606-2

Miejsce	Odczyt
1T	4,2
1C	7,4
2T	3,3
2C	8,6

Próbki poddano badaniu zawilgocenia metodą ważenia i suszenia próbek. Badania wilgotności wykonano w ciągu 24 godzin po pobraniu próbek. Następnie wykonano badania zasolenia, sprawdzono zawartość rozpuszczalnych chlorków, azotanów i siarczanów, zastosowano metodę z użyciem pasków oznaczeniowych firmy Merck.

Badanie wilgotności

	m_w [g] masa początkowa (wilgotna)	m_s [g] masa sucha	W [%] wilgotność $\frac{m_w - m_s}{m_s}$
Próbka 1T	41,65	39,80	4,6%
Próbka 1C	31,45	29,45	6,8%
Próbka 1S	13,85	12,90	7,4%
Próbka 2T	45,70	44,20	3,4%
Próbka 2C	33,20	32,30	2,8%

Badanie zawartości soli

	siarczany	chlorki	azotany	stopień zasolenia
Próbka 1T	0,2%	0,15%	0,025%	niski
Próbka 1C	0,2%	0,15%	0,005%	niski
Próbka 1S	0,2%	0,1%	0,005%	niski
Próbka 2T	0,8%	0,25%	0,125%	średni
Próbka 2C	0,2%	0,2%	0,05%	niski

Oceny wyników dokonano zgodnie z kryteriami podanymi przez instrukcję WTA odnoszącą się do diagnostyki murów nr 4-5-99/D (tabela 5).

	niski	średni	wysoki
chlorki	< 0,2	0,2 - 0,5	> 0,5
azotany	< 0,1	0,1 - 0,3	> 0,3
siarczany	< 0,5	0,5 - 1,5	> 1,5

Za ogólny poziom zasolenia muru przyjmuje się najwyższą kategorię jaką osiąga którakolwiek z soli.

11.2. Wnioski

Na podstawie badania próbek można stwierdzić wyraźne zawilgocenie muru kościoła. Istotne jest to, że na wysokości 80 cm nad terenem zawartość wilgoci w cegle i spo-

inie jest znacznie wyższa od zawartości wilgoci w tynku. Ważne jest też to, że nawet na wysokości 165 cm nad poziomem terenu, wilgotność cegły jest znacznie wyższa od wartości 2%, co wg literatury uznaje się za stan graniczny tzw. wilgotności zrównoważonej dla cegły. Nie stwierdzono dużego obciążenia solami. Jedynie próbka tynku z wysokości 165 cm została zaklasyfikowana jako obciążona solami w stopniu średnim, dla pozostałych czterech próbek stwierdzono obecność szkodliwych soli na poziomie niskim.

Obraz zawilgocenia wskazuje na kapilarne podciąganie wody w murze w efekcie braku izolacji poziomej. Niewątpliwie istnieje potrzeba wykonania nowej izolacji poziomej metodą iniekcijną. Zawartość istotnych ilości soli w tynku na wysokości 165 cm nad poziomem terenu stanowi dodatkowy argument przemawiający za potrzebą skucia istniejących tynków i zastąpienia ich tynkami bardziej odpowiednimi do tego obiektu.

W razie renowacji wnętrza kościoła należy rozważyć usunięcie drewnianej boazerii. Taka boazeria utrudnia wydostawanie się pary wodnej z muru a więc obniża zdolność jego wysychania. Ponadto drewno stanowi pożywkę dla grzybów, w tym m.in. pleśni a bezruch powietrza pod boazerią stwarza w połączeniu z podwyższoną wilgotnością powietrza idealne warunki do rozwoju pleśni.

12. Wyniki badań termograficznych

12.1. Sposób wykonania obrazów termograficznych

W dniu 16 września 2020 r. wykonano obrazy termograficzne elewacji objętych opracowaniem za pomocą kamery termowizyjnej FLIR E5. Obrazy termograficzne pozwalają zlokalizować powierzchnie o obniżonej temperaturze a także zlokalizować obszary z anomaliami. Jednym z powodów obniżonej temperatury jest zawilgocenie. Obrazy wykonano z odległości ok. 10-20 m. Skalę temperatury zablokowano aby ułatwić porównanie poszczególnych obrazów ze sobą. Jedynie dla ostatnich dwóch dodatko-

INFORMACJE NA OBRAZIE

wych obrazów FLIR0496 i FLIR0498 zastosowano skalę temperatury dopasowującą się automatycznie do obiektu. Warunki atmosferyczne podczas wykonywania obrazów termowizyjnych: temperatura powietrza 26,5°C; wilgotność względna powietrza 54%; słonecznie.

Na każdym obrazie termograficznym znajdują się dodatkowe informacje dotyczące temperatury powierzchni. Na obrazach podana jest między innymi minimalna temperatura w polu pomiarowym dla każdego obrazu.

Rozkład temperatur zobrazowana na fotografiach zamieszczonych na końcu niniejszego opracowania. Obok obrazów termograficznych przedstawiono są także zwykłe zdjęcia w celu ułatwienia identyfikacji miejsc objętych obrazem termograficznym.

11.2. Wnioski

Obrazy termograficzne potwierdzają istotne zawilgocenie dolnych partii murów kościoła. Nie stwierdzono żadnych miejsc z istotnymi, innymi anomaliami.

13. Program robót budowlanych związanych z izolacjami ścian kościoła

13.1. Prace wstępne

Na etapie wykonawczym na prace bezpośrednio je poprzedzające winny złożyć się następujące czynności:

- ✦ Przeprowadzenie szczegółowych oględzin stanu zachowania, zaplanowanie metodyki i harmonogramu działań zgodnych z niniejszą dokumentacją i *Programem prac konserwatorskich*.
- ✦ Weryfikacja mapy stanu zachowania dotycząca całego zakresu prac (obszarów całości murów) z pokazaniem lokalizacji charakterystycznych destrukcji, która następnie posłuży do zilustrowania zakresu zabiegów i ingerencji budowlano- konserwatorskich.

Powyższe informacje będą kluczowe przy podejmowaniu decyzji o dalszych kierunkach działań konserwatorskich i zaplanowaniu właściwej kolejności prac.

13.2 Wykonanie poziomej przepony przeciw wilgoci podciąganej kapilarnie

Izolacje przeciwwodne w strefie cokołowej (wariant budynku niepodpiwniczonego)

Skuteczną ochronę przed wilgocią podciąganą kapilarnie osiąga się wykonując metodę iniekcji krystalicznej. Z kolei ze stosowanych jej odmian dobre efekty osiąga się stosując iniekcje ciśnieniowe (wysoko- i niskociśnieniową), a także nowszą i skuteczniejszą metodą iniekcji poprzez aplikację preparatów o konsystencji kremów. W kościele zostanie zastosowana ta właśnie metoda opisana poniżej na przykładzie środka Kiesol C <0727> produkcji niemieckiej firmy Remmers.

Metoda iniekcji krystalicznej polega na wykonywaniu poziomych lub skośnych otworów do wnętrza muru, w celu wprowadzenia substancji wywołującej krystalizację jej składników, zamykających mikropory, którymi odbywa się transport wody i wilgoci w głąb i do góry ściany (podsiąkanie kapilarne).

Otwory iniekcyjne należy wywiercić w ścianach zewnętrznych i wewnętrznych, w których nie ma skutecznie działającej izolacji poziomej. Otwory wierci się na odpowiednim poziomie dopasowanym do układu izolacji, co w przypadku kościoła czyli wariantu ściany zewnętrznej w budynku niepodpiwniczonym winno mieć miejsce ok. 10 cm nad posadzką lub poziomem gruntu (w zależności od tego który z poziomów znajduje się niżej),

Odcinki poziomych przepon iniekcyjnych ułożone na różnych wysokościach należy połączyć odcinkami pionowymi, także wykonanymi metodą iniekcji. Otwory iniekcyjne należy wywiercić w jednym rzędzie, w odstępach 10-12 cm. Średnica otworów powinna wynosić co najmniej 12 mm. Otwory zaleca się wiercić poziomo. W szczególnych przypadkach może być konieczne wiercenie pod ustalonym kątem.

Orientacyjne zużycie preparatu Kiesol C <0727> wynosi min. 0,1 l na każdy metr bieżący muru i każde 10 cm grubości. W zależności od właściwości muru zużycie to może być większe.

Przebieg prac:

- Wywiercić otwory (z reguły poziomo) i przedmuchać sprężonym powietrzem.
- Nasączyć ścianę kremowym preparatem Kiesol C <0727> wprowadzonym w wywiercone otwory.
Zużycie: na każde 10 cm grubości muru ok. 0,1 l/m Kiesol C <0727>
- Zamknąć otwory zaprawą cementową np. WP DS Levell (dawna nazwa Dichtspachtel) <0426> na głębokość min. 2 cm
- Wyszpachlować pas muru z otworami iniekcyjnymi zaprawą WP DS Levell (dawna nazwa Dichtspachtel) <0426>
- Nanieść szlam uszczelniający w pasie iniekcji do poziomu min. 20 cm ponad otworami iniekcyjnymi
 - spryskać preparatem Kiesol <1810> rozcieńczonym 1:1 wodą
 - nanieść 2 warstwy szlamu uszczelniającego WP Sulfatex (dawna nazwa Sulfatexschlämme)<0430>
 - a następnie obrzutkę SP Prep (dawna nazwa Vorspritzmörtel) <0400>.

Podczas pracy należy przestrzegać poniższych zasad:

- podczas iniekcji nie wypełniać ostatnich 2 cm otworu w pobliżu powierzchni
- zwracać uwagę aby na powierzchnię ściany nie nanosić w przypadkowy sposób kremu Kiesol C
- zamykać otwory zaprawą od razu po wypełnieniu otworów, nie czekając aż krem zostanie wchłonięty

Stara instrukcja WTA zalecała, aby w murach o grubości do 60 cm otwory wiercić z jednej strony, od zewnątrz lub od wewnątrz, na taką głębokość aby otwory kończyły

się 5 cm przed drugą stroną ściany. Przy grubościach powyżej 60 cm zalecano wiercenie otworów z dwóch stron, z każdej strony na głębokość równą 2/3 grubości muru. Zalecenia te odnosiły się jednak że do metod ciśnieniowych i aplikacji płynnej postaci preparatu iniekcyjnego. Instrukcja dopuszcza jednakże możliwość zastosowania indywidualnych rozwiązań proponowanych przez danego producenta materiału. Stosowanie kremu iniekcyjnego daje możliwość bardziej precyzyjnej aplikacji na większą grubość muru ograniczony praktycznie długością wiertła. Stąd też w przypadku kościoła w Kwiatkowicach możliwe jest, aby iniekcję wykonać jedynie od zewnętrznej strony z możliwością objęcia nią całej grubości muru.

Jeżeli w obiekcie zaszłaby konieczność wykonania iniekcji na różnych poziomach, to poza poziomymi rzędami otworów należało by także wywiercić otwory w pionie, tak aby połączyć pionowymi odcinkami poziome przepony znajdujące się na różnych wysokościach.

13.3 Wykonanie pionowej zewnętrznej izolacji przeciwwodnej poniżej poziomu terenu

Zasadniczo najpierw wykonuje się izolację przeciwwodną poniżej poziomu terenu a później izolację w strefie cokołowej. Prace należy wykonać w taki sposób aby zapewnić ciągłość izolacji

- Usunąć szczelną opaskę betonową wokół murów kościoła, dodatkowo wpływającą niekorzystnie na ich zawilgocenie.
- Odkopać mur do poziomu fundamentów, a jeżeli okaże się to niemożliwe, co najmniej na 50 cm poniżej poziomu terenu.
- Skuć stare tynki do wysokości co najmniej 50 cm powyżej poziomu terenu (w przypadku kościoła w Kwiatkowicach będzie to wysokość nawet około 2 m, w związku z silnym zawilgoceniem murów sięgających tego poziomu),
- Oczyszczyć mur z zabrudzeń, usunąć luźne fragmenty, wydłutować spoiny na głębokość co najmniej 2 cm.
- Wyrównać podłoże - najbardziej osłabione partie muru należy na nowo przemurować. Nierówności muru najłatwiej będzie wyrównać stosując zaprawę WP DS Levell (dawna nazwa Dichtspachtel) <0426>.

Powłoka hydroizolacyjna

- Zagruntować preparatem Kiesol <1810> rozcieńczonym 1:1 wodą, zużycie 0,1 kg/m²
- Nanieść szlam uszczelniający WP Sulfatex (dawna nazwa Sulfatexschlämme) <0430>, zużycie 1,6 kg/m², ta warstwa powinna wychodzić także na cokół budynku
- Po stwardnieniu szlamu nanieść elastyczną powłokę hydroizolacyjną MB 2K <3014>, zużycie 2,5 kg/m², właściwa powłoka hydroizolacyjna powinna kończyć się mniej więcej na docelowym poziomie terenu (tolerancja 10 cm)

- Przed rozpoczęciem kolejnych prac należy odczekać aż powłoka hydroizolacyjna będzie całkowicie wyschnięta, nie tylko na powierzchni ale w całej grubości, osiąga się to z reguły po 18 godzinach.
- Przed zasypaniem wykopu zaleca się ułożenie dodatkowej warstwy zabezpieczającej przed uszkodzeniem mechanicznym, szczególnie przed uszkodzeniem w wyniku osiadania gruntu w wykopie, można zastosować np. systemową matę ochronno-drenującą albo co najmniej 2 warstwy folii budowlanej o grubości min. 0,2 mm
- Docelowo zaleca się aby wydzielić pas około 60 cm wokół murów kościoła i w warstwie powierzchniowej o grubości około 30- 40 cm wypełnić go grubym żwirem bądź tłuczniem kamiennym. Należy zwrócić przy tym uwagę, aby były to frakcje kamienia jednego rodzaju, co zmniejsza intensywność rozwoju alg i mchów.

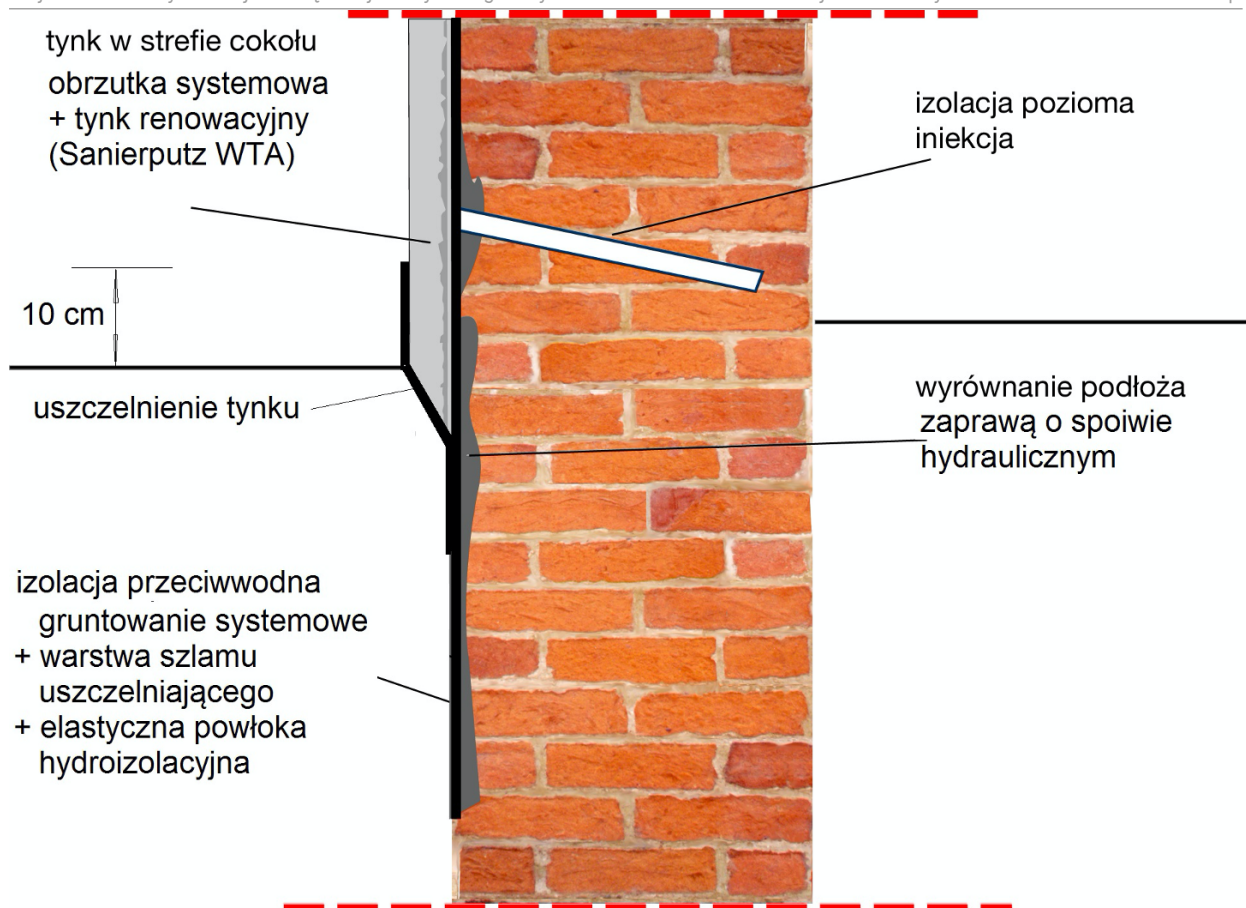
Jeżeli na zabezpieczanej powierzchni znajdują się jakieś uskoki (np. uskoki fundamentu) lub narożniki wewnętrzne, należy w nich wykonać wyoblenia z wodoszczelnej zaprawy, przed ułożeniem właściwej powłoki hydroizolacyjnej. Fasetę należy wykonać w następujący sposób:

- Płaszczyzny zagruntować preparatem Kiesol <1810> rozcieńczonym 1:1 wodą, zużycie 0,1 kg/m²
- Nanieść szlam uszczelniający WP Sulfatex (dawna nazwa Sulfatexschlämme) <0430>, jako warstwę szczepną, zużycie 1,6 kg/m²
- Na świeżą warstwę szlamu ułożyć szpachlówkę WP DS Levell (dawna nazwa Dichtspachtel) <0426>, zużycie ok. 1,7 kg/m, faseta powinna mieć promień ok. 5 cm

13.4 Izolacja cokołu

Schemat wykonania prac przedstawiony jest na rysunku poniżej.

- Uszczelnić strefę cokołową mineralnym szlamem uszczelniającym - (min. 50 cm powyżej terenu)
 - nanieść drugą warstwę szlamu uszczelniającego WP Sulfatex (dawna nazwa Sulfatexschlämme) <0430>Zużycie:
1,6 kg/m² WP Sulfatex
- Na powierzchni przeznaczonej do otynkowania (powyżej poziomu terenu), na świeżą drugą warstwę szlamu należy nanieść obrzutkę cementową SP Prep (dawna nazwa Vorspritzmörtel) <0400> stanowiącą warstwę szczepną pod tynk cokołowy. Musi ona twardnieć co najmniej 3 dni.
Zużycie:
5,0 kg/m² SP Prep

- Na przygotowaną powierzchnię nanieść warstwę wykończeniową np. tynk renowacyjny WTA o nazwie SP Top white (dawna nazwa Sanierputz altweiß) <0402> o grubości min. 2 cm.
Zużycie:
17,0 kg/m² SP Top white
- Po stwardnieniu i wyschnięciu tynku renowacyjnego, można go wykończyć na różne sposoby np. wyszpachlować systemową szpachlówką drobnoziarnistą i potem pomalować otwartą dyfuzyjnie farbą silikonową lub silikatową

Uszczelnienie tynku cokołowego

Dawniej zalecano, aby tynk cokołowy (np. tynk renowacyjny WTA) nie wchodził poniżej poziomu terenu. Przewidywało się szczelinę o szerokości min. 1 cm. Jednak ze względów praktycznych, w tej chwili proponuje się tynkowanie na kilka/kilkanaście cm poniżej terenu, przy czym pas tynku wchodzący w grunt oraz co najmniej 10 cm powyżej terenu należy pokryć warstwą uszczelniającą z elastycznego materiału MB 2K <3014>, zużycie 2,5 kg/m². Pasek tego uszczelnienia wychodzący powyżej terenu można pomalować farbą do betonu Color PA (dawna nazwa Betonacryl) <6500>

Wypełnienie wykopów

Wykopy należy zasypywać dopiero po całkowitym wyschnięciu hydroizolacji i zagęszczać warstwami. Zaleca się zasypywać wykopy piaskiem lub pospółką. Do zasypywania wykopu nie wolno stosować gruzu, śmieci, kamieni.

W drugim etapie prac, po zdjęciu wtórnej okładziny kamiennej z dolnego fragmentu ścian, konieczne będzie wykonanie tynku renowacyjnego wewnątrz pomieszczeń

Po wykonaniu zewnętrznej izolacji na ścianach zasypywanych gruntem należy liczyć się z wysychaniem ścian i krystalizacją soli. Dlatego wymaga się aby do renowacji tych ścian od strony wewnętrznej pozostawić mur na jakiś czas bez wyprawy bądź też zastosować specjalne tynki renowacyjne o wysokiej odporności na sole i wilgoć.

Docelowo bezpośrednio przy ścianie kościoła należy wykonać okrawężnikowaną opaskę o szerokości min. 60 cm wypełnioną grubym żwirem bądź tłuczniem kamieniem zwracając uwagę na to, aby były to kamienie jednego z jednego rodzaju skały (różnorodność kamieni sprzyja rozwojowi alg).

14. Uwagi końcowe

Wszystkie prace należy wykonywać zgodnie z obowiązującymi „Warunkami wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych - tom I, Budownictwo ogólne.”, pod nadzorem osoby uprawnionej do kierowania pracami budowlanymi oraz z zachowaniem wymogów BHP i ppoż., w zakresie wynikającym z prowadzonego rodzaju robót.

Materiały winny posiadać wymagane świadectwa dopuszczenia do stosowania w budownictwie. Szczególną wagę należy przywiązywać do warunków temperaturowych, wilgotnościowych i terminowych określonych przez producentów materiałów konserwatorskich i budowlanych.

Prace winny być prowadzone pod kierownictwem i nadzorem nadzorem osoby posiadającej odpowiednie uprawnienia, przez specjalistyczne firmy posiadające zarówno doświadczenie konserwatorskie, jak i wykwalifikowany personel.

Wszelkie odstępstwa od niniejszego opracowania należy uzgadniać ze służbami konserwatorskimi oraz autorem niniejszej dokumentacji.

W trakcie prowadzenia poszczególnych etapów prac mogą ujawnić się nieprzewidziane okoliczności, które mogą mieć wpływ na dalszy przebieg postępowania konserwatorskiego. Każdy etap prac należy konsultować na bieżąco z osobą pełniącą nadzór konserwatorski. O wszelkich zmianach oraz nieprzewidzianych okolicznościach należy informować na bieżąco osobą pełniącą nadzór konserwatorski oraz autorów niniejszego opracowania.

OPRACOWAŁ:

mgr inż. arch. Wojciech Szygendowski

upr. budowlane 304/86/WŁ

upr. konserwatorskie 3/94; PSOZ OWŁ/VIII-DN/6790/223/94

FOTOGRAFIE

ZAWILGOCENIA I ZASOLENIA

Fot. 1 Elewacja frontowa

Fot. 2 Elewacja południowa

Fot. 3 Elewacja wschodnia

Fot. 4 Elewacja północna

Fot. 5 Wnętrze kościoła

Fot. 6 Odspojona wierzchnia warstwa tynku

Fot. 7 Brak wierzchniej warstwy tynku w pobliżu rury spustowej

Fot. 8 Fragment elewacji frontowej - spękania i glony

Fot. 9 Nieskuteczne odprowadzenie wody deszczowej

Fot. 10 Nieskuteczne odprowadzenie wody deszczowej i wyraźne oznaki zawilgocenia

Fot. 11 Miejsca pobrania próbek

Fot. 12 Miejsca pobrania próbek - zbliżenie

FOTOGRAFIE

BADANIA TERMOGRAFICZNE

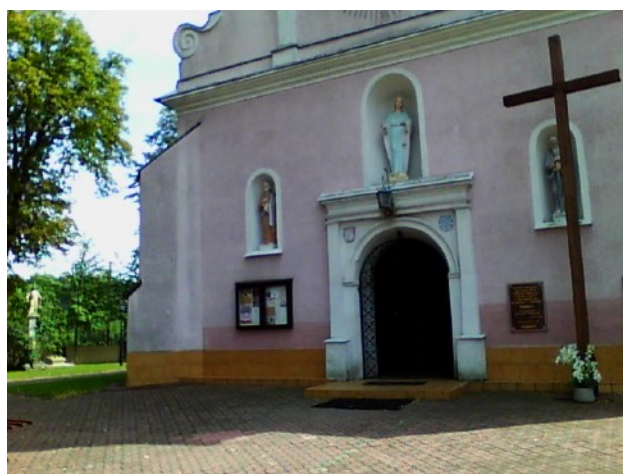
FLIR 0474

FLIR 0475

FLIR 0476

FLIR 0477

FLIR 0478

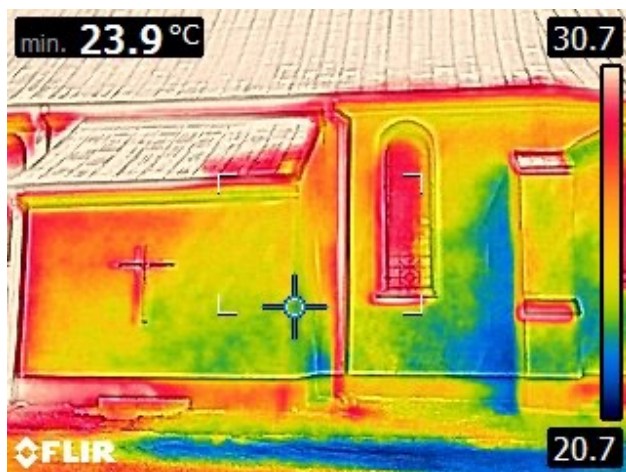
FLIR 0479

FLIR 0480

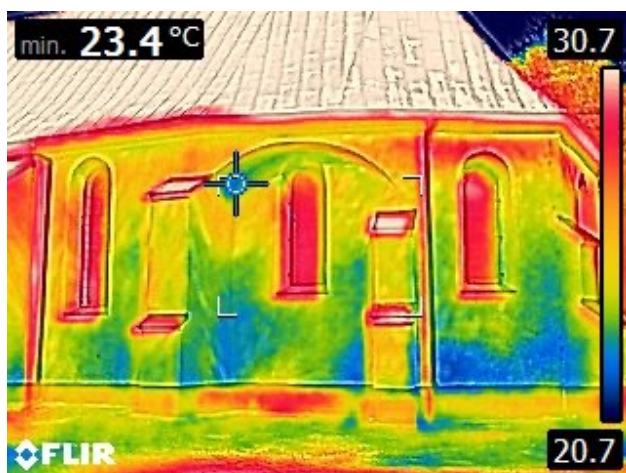
FLIR 0481

FLIR 0482

FLIR 0483

FLIR 0484

FLIR 0485

FLIR 0486

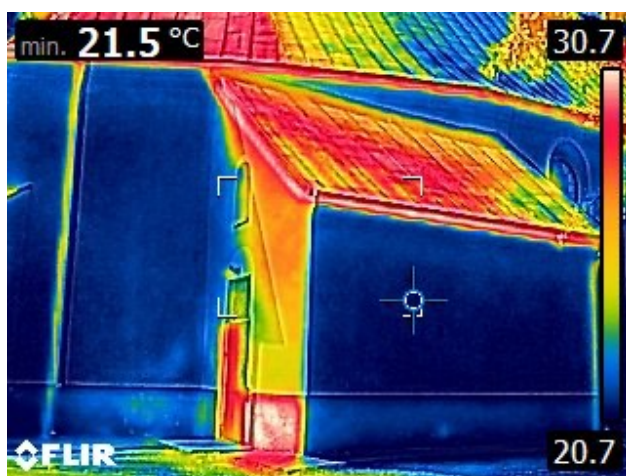
FLIR 0487

FLIR 0488

FLIR 0489

FLIR 0490

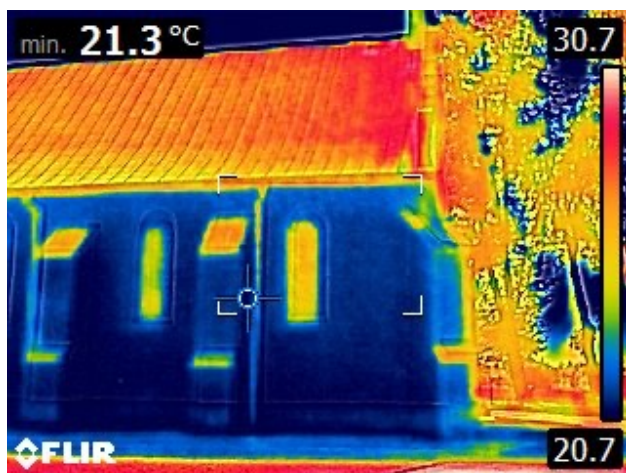
FLIR 0491

FLIR 0492

FLIR 0493

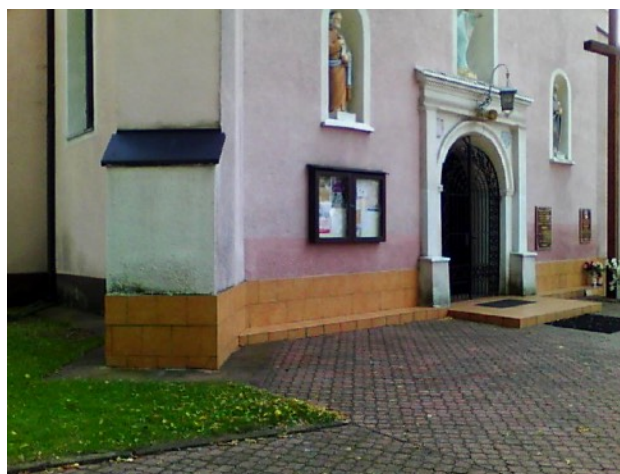
FLIR 0494

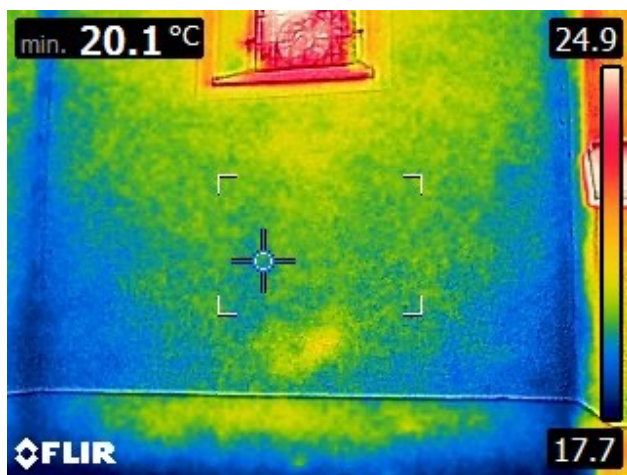
FLIR 0495

FLIR 0496

FLIR 0497

FLIR 0498

FLIR 0499

Łódź , październik 2020 r.

OŚWIADCZENIE PROJEKTANTA

Jako projektant i sprawdzający zgodnie z wymaganiami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy Prawo budowlane – Art. 20 ust. 4 (Dz. U. Nr 93, poz. 888) oświadczamy, że wykonany oraz zweryfikowany niniejszy Projekt budowlany p.n.:

„PROJEKT BUDOWLANY IZOLACJA OD STRONY ZEWNĘTRZNEJ ZAWILGOCONYCH MURÓW KOŚCIOŁA - I ETAP”

jest zgodny z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.

PROJEKTANT :

SPRAWDZAJĄCY :

Rodzaj opracowania:	PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH	
Branża:	INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA	
Obiekt:	KOŚCIÓŁ ŚW. MIKOŁAJA I ŚW. DOROTY W KWIATKOWICACH	
Adres obiektu:	Kwiatkowice Kolonia 3, 98-105 Wodzierady gm. Wodzierady, pow. łaski, woj. łódzkie Nr działki - 90; Obręb: 0011 Kolonia - Kwiatkowice	
Inwestor:	PARAFIA ŚW. MIKOŁAJA I ŚW. DOROTY W KWIATKOWICACH KWIATKOWICE - KOLONIA 3, 98-105 WODZIERADY	
Zespół projektowy:	Wojciech Szygendowski - Architektura i Konserwacja ul. Tatrzeńska 111/43; 93-279 Łódź	
Opracował:	mgr inż. arch. Wojciech Szygendowski nr upr. 304/86/WŁ	podpis:
Data opracowania:	Październik 2020 r.	

SPIS TREŚCI

1. Zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego i konserwatorskiego oraz kolejność realizacji poszczególnych elementów.
2. Wykaz istniejących elementów zadania
3. Wskazanie elementów przy obiekcie, w którym prowadzone są prace, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.
4. Wskazanie dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji robót budowlanych i prac konserwatorskich, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia.
5. Wskazania sposobu prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji prac szczególnie niebezpiecznych.
6. Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych i prac konserwatorskich w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację, umożliwiającą szybką ewakuację na wypadek pożaru, awarii i innych zagrożeń.

CZĘŚĆ OPISOWA:

Przedmiot i podstawa opracowania.

Przedmiotem opracowania jest informacja dotycząca bezpieczeństwa i ochrony zdrowia odnosząca się do rozwiązań zastosowanych w projekcie budowlanym izolacji od strony zewnętrznej zawilgoconych murów kościoła - I etap.

Podstawę opracowania stanowią:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. nr 120 poz. 1126)
- Projekt budowlany izolacji od strony zewnętrznej zawilgoconych murów kościoła - I etap

1. Zakres robót

Zamierzenie objęte niniejszą dokumentacją przewiduje wykonanie:

1.1. Izolacje oraz lokalne naprawy murów

- Skucie odparzonych, spękanych, zmurszałych oraz zawilgoconych tynków.
- Oczyszczenie odsłoniętego lica muru (po skuciu tynków i wykonanych naprawach) z resztek zaprawy, pyłu przy użyciu szczotek, agregatów myjących lub sprężonego powietrza.
- Wykonanie izolacji pionowej przy pomocy szlamów.
- Wykonanie izolacji poziomej metodą iniekcji niskociśnieniowej

- Zabiegi osuszające i odsalające zawilgocone w strefie mury podokiennej i cokołu budynku.
- Położenie tynków renowacyjnych

1.3. Roboty pozostałe

- Wykonanie wykopów przy ścianach zewnętrznych budynku w celu założenia izolacji pionowej na ścianie fundamentowej ścian
- Roboty wykończeniowe
- Uporządkowanie terenu przy budynku

2. Wykaz istniejących obiektów budowlanych

Na działce znajduje się murowany, budynek kościoła o jednej kondygnacji użytkowany jako obiekt kultu, ponadto na wygrodzonym terenie przy kościele ustawiona jest dzwonnica. Wraz z plebanią oraz towarzyszącymi jej zabudowaniami gospodarczymi, kościół i dzwoniąca stanowią wyodrębnioną enklawę usytuowaną na zachód od drogi między Szadkiem a Lutomińskiem.

3. Wskazanie elementów zagospodarowania terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi

Przy ścianach budynku poza siecią elektryczną nie przebiegają inne sieci ani naziemne instalacje energetyczne.

Prace przy wykopach należy wykonywać ręcznie.

Przed przystąpieniem do robót w pobliżu sieci elektroenergetycznych należy dokonać identyfikacji przebiegających linii elektroenergetycznych oraz rozpoznać użytkownika linii.

Należy dążyć do tego, by prace były wykonywane tylko i wyłącznie przy wyłączonej linii elektroenergetycznej. W przypadku konieczności prowadzenia prac przy czynnej linii, przed przystąpieniem do realizacji zadania należy z jej użytkownikiem uzgodnić bezpieczne warunki pracy.

Należy zapewnić i sprawdzić, by wszelki sprzęt i środki transportu mogące zbliżyć się do strefy niebezpiecznej linii elektroenergetycznych zostały wyposażone w sygnalizatory napięcia.

W trakcie prac w obrębie czynnej linii elektroenergetycznej, prowadzonych za zgodą jej użytkownika i w oparciu o ustalenia warunków bezpiecznej pracy, należy wyznaczyć pracownika do stałego nadzoru tych prac i bezwzględnego przestrzegania podanych przez użytkownika warunków ich realizacji.

Przed rozpoczęciem robót budowlanych i prac konserwatorskich należy przygotować i zabezpieczyć miejsce, w którym będą prowadzone prace, w zakresie:

Wydzielenia i oznakowania miejsca pracy i wyznaczenia ewentualnych stref niebezpiecznych.

Strefę niebezpieczną (miejsca niebezpieczne), w której istnieje źródło zagrożenia, np. z powodu możliwości spadania z góry przedmiotów lub materiałów, należy oznakować i ogrodzić taśmami lub poręczami.

Wyodrębnienia dróg komunikacyjnych (w tym ewentualnej drogi ewakuacji).

Parametry drogi ewakuacyjnej muszą odpowiadać parametrom przepisów techniczno budowlanych oraz przeciwpożarowych.

Zorganizowania i zabezpieczenia stałego miejsca poboru energii elektrycznej oraz sposobu dostarczania wody na oraz usuwania nieczystości i odpadów.

Urządzenia elektryczne powinny być wykonane, utrzymywane i eksploatowane zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami.

Prace związane z podłączeniem, badaniem, konserwacją i naprawą większych urządzeń elektrycznych powinny być wykonywane przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia.

Skrzynka rozdzielcza prądu do zasilania urządzeń mechanicznych powinna być zabezpieczona przed dostępem osób niepowołanych.

Wskazania pracownikom pomieszczeń lub miejsca: higieniczno-sanitarnych, szatni na odzież roboczą i ochronną, umywalni, miejsca spożywania posiłków.

Wydzielenie miejsca składowania materiałów i wyrobów oraz zabezpieczenia miejsca dla materiałów i środków szkodliwych (szafka metalowa zamykana na zamek uniemożliwiający dostęp osób nieupoważnionych).

4. Wskazanie dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia.

Spośród wymienionych powyżej robót, do grupy prac stwarzających szczególne zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi zalicza się:

zbliżenie do instalacji zewnętrznych przebiegających w pobliżu ścian budynku

Przy realizacji inwestycji nie przewiduje się przeprowadzenia robót budowlanych o szczególnie wysokim ryzyku wg Prawa Budowlanego - Ustawa z dn. 7 lipca 1994 ze zmianami z 27 marca 2003 r. art. 21a ust. 2 za wyjątkiem prac w wykopach na głęb. ok. 1,80m, na wysokości >3,0m i prac prowadzonych ze użyciem środków chemii budowlanej.

W związku z powyższym konieczne jest sporządzenie przez kierownika budowy PLANU BiOZ.

Prace te, jak i pozostałe należy wykonywać zgodnie zaleceniami wg Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dn. 26 września 1997 r z późniejszymi zmianami - dział IV, rozdz. 6.

Przy organizacji robót oraz ich wykonywaniu przestrzegać przepisów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003r nr 109 poz.1650), w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 06.02.2003.

Przy realizacji inwestycji będą prowadzone następujące roboty budowlane:

roboty impregnacyjne i odgrzybieniowe (dezynfekcja) - dotyczy ścian i partii fundamentów

roboty wykończeniowe - wszelkie konserwatorskie głównie tynkarskie.

4.1. Prace izolacyjne i odgrzybieniowe (dezynfekcja):

1. Rodzaj zagrożenia:

Kontakt człowieka z substancjami niebezpiecznymi;

2. Czas wystąpienia:

Cały okres prowadzenia prac dezynfekcyjnych oraz związanych ze wzmacnianiem podłoża.

3. Redukcja ryzyka:

Środki izolacyjne powinny być magazynowane i przechowywane zgodnie z wymaganiami producenta.

Prace impregnacyjne i odgrzybieniowe powinny być wykonywane przez osoby posiadające orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pracy z substancjami i preparatami chemicznymi. Osoby, u których stwierdzono objawy zatrucia lub uczulenia na stosowane wyroby do impregnacji odsuwa się od kontaktu z tymi środkami.

Roboty izolacyjne lub odgrzybieniowe powinny być prowadzone z uwzględnieniem instrukcji producenta środków służących do wykonywania tych robót.

W czasie wykonywania robót izolacyjnych lub odgrzybieniowych nie prowadzi się na tym samym stanowisku pracy innych prac konserwatorskich.

Przygotowanie preparatów do wykonania izolacji i prowadzenie robót izolacyjnych i odgrzybieniowych powinno się odbywać oddzielnych pomieszczeniach lub na wydzielonych stanowiskach pracy.

Pomieszczenia zamknięte powinny być wyposażone w wentylację grawitacyjną i w miarę potrzeby w wentylację mechaniczną.

Należy ograniczyć stosowanie narzędzi elektrycznych powodujących iskrzenia, a urządzenia te powinny posiadać zabezpieczenia chroniące przed porażeniem prądem elektrycznym.

W razie potrzeby, jeżeli instrukcja stosowania preparatu to przewiduje, pomieszczenia, w których wykonuje się roboty impregnacyjne oraz odgrzybieniowe należy zaopatrzyć w sprzęt przeciwpożarowy dostosowany do rodzaju Impregnatu.

Prowadzenie robót impregnacji innych pomieszczeniach zamkniętych powinna mieć zapewnioną kontrolę stężenia substancji preparatów chemicznych w powietrzu. Wartości tych stężeń w środowisku pracy, nie mogą przekraczać najwyższych dopuszczalnych stężeń.

Osoby wykonujące roboty związane z przygotowaniem podłoża pod impregnację i narażone na działanie tych środków, powinny być wyposażone w środki ochrony indywidualnej.

Przewody i urządzenia elektryczne należy zabezpieczyć przed działaniem impregnatu.

Do oświetlenia stanowisk pracy stosować lampy elektryczne zasilane prądem o napięciu bezpiecznym.

W miejscu wykonywania robót impregnacyjnych niedopuszczalne jest:

- używanie otwartego ognia;
- palenie tytoniu;
- spożywanie posiłków.

4.4. Roboty wykończeniowe:

1. Rodzaj zagrożenia:

Upadek pracownika z wysokości (brak balustrad ochronnych przy podestach roboczych, rusztowania, brak stosowania sprzętu chroniącego przed upadkiem z wysokości przy wykonywaniu robót związanych z montażem lub demontażem rusztowania),

Uderzenie spadającym przedmiotem osoby postronnej, korzystającej z ciągu pieszego, usytuowanego przy pracach konserwatorskich (brak wygradzenia oznakowanych ciągów komunikacyjnych jako strefy niebezpiecznej).

2. Czas wystąpienia: cały okres prowadzenia prac konserwatorskich.

3. Redukcja ryzyka:

Roboty wykończeniowe na wysokości powyżej 1 m należy wykonywać z pomostu w rusztowań.

Dopuszczalne jest wykonywanie części robót przy użyciu drabin rozstawnych, tylko do wysokości nieprzekraczającej 4 m od poziomu podłogi. Drabiny należy zabezpieczyć przed poślizgiem i rozsunięciem się oraz zapewnić ich stabilność.

W czasie wykonywania zabiegu opalania farb olejnych na stolarce w pomieszczeniach należy zapewnić odpowiednią wentylację.

4.5. Praca z użyciem materiałów budowlanych i substancji niebezpiecznych:

1. Rodzaj zagrożenia:

kontakt człowieka z substancjami niebezpiecznymi – podrażnienie naskórka, oczu, dróg oddechowych, przełyku; nudności, utrata przytomności, zatrucie organizmu;

2. Czas wystąpienia: cały okres prowadzenia prac, a zwłaszcza prace dezynfekcyjne oraz Wykończeniowe

3. Redukcja ryzyka:

przestrzegać zasad bezpiecznego stosowania materiałów budowlanych, w tym środków chemicznych;

na budowie muszą być dostępne karty charakterystyki wszystkich niebezpiecznych substancji chemicznych używanych podczas wykonywania prac;

pracownik przed podjęciem prac z użyciem niebezpiecznej substancji chemicznej powinien zapoznać się z treścią karty charakterystyki tej substancji;

przestrzegać zasad higieny (mycie rąk);

zabronione jest przechowywanie substancji chemicznych w opakowaniach spożywczych;

substancje niebezpieczne należy przechowywać w opakowaniach fabrycznych producenta. W razie potrzeby przy szczególnie niebezpiecznych substancjach w zamkniętych metalowych szafkach z ograniczonym dostępem;

stosować środki ochrony indywidualnej (okulary, maski, rękawice) wskazane w karcie charakterystyki;

materiały niebezpieczne składować w sposób zgodny z kartą materiałową produktu

4.6. Maszyny i urządzenia techniczne użytkowane na placu budowy:

Sprzęt zmechanizowany i pomocniczy powinien posiadać ustalone parametry, takie jak dopuszczalny udźwig, nośność, ciśnienie i temperaturę, uwidocznione przez trwałe i wyraźne napisy.

- przeciążanie sprzętu zmechanizowanego oraz sprzętu pomocniczego ponad dopuszczalne obciążenie robocze jest zabronione, z wyjątkiem przeciążeń dokonywanych w czasie badań i prób.

Wciągarka ręczna powinna być wyposażona w korbę bezpieczeństwa lub w inne urządzenie spełniające warunki korby bezpieczeństwa.

- podnoszenie ciężarów przekraczających maksymalny udźwig wciągarki jest zabronione.

- użytkowanie i posługiwanie się narzędziami powinno być zgodne z instrukcją producenta.

- nie wolno używać narzędzi uszkodzonych oraz nie odpowiadających normom i warunkom technicznym. Narzędzia takie należy niezwłocznie wycofać z użytku.

- narzędzia do pracy udarowej (młotki, przecinaki, przebijaki) nie mogą mieć uszkodzonych zakończeń roboczych,

rozklepów i ostrych krawędzi w miejscu trzymania ich ręką,

pęknięć, zadr itp.,

krótszych rękojeści niż 0,15 m.

Narzędzia ręczne o napędzie elektrycznym należy co najmniej raz na 10 dni kontrolować, jeżeli instrukcja producenta nie przewiduje innych terminów kontroli ich sprawności technicznej i zabezpieczeń przed porażeniem prądem.

Zagrożenia występujące przy wykonywaniu prac przy użyciu maszyn i urządzeń technicznych:

- pochwycenie kończyny górnej lub kończyny dolnej przez napęd (brak pełnej osłony napędu),

- porażenie prądem elektrycznym (brak zabezpieczenia przewodów zasilających urządzenia mechaniczne przed uszkodzeniem mechanicznym).

4.7. Rusztowania budowlane:

Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót budowlanych z wykorzystaniem rusztowań:

Rusztowania powinny:

- posiadać pomost o powierzchni roboczej wystarczającej dla zatrudnionych oraz do składowania narzędzi i niezbędnej ilości materiałów,
- posiadać konstrukcję dostosowaną do przeniesienia działających obciążeń,
- zapewniać bezpieczną komunikację pionową i swobodny dostęp do stanowisk pracy,
- stwarzać możliwość wykonywania pracy w pozycji nie powodującej nadmiernego wysiłku.

Rusztowania typowe powinny być wykonane zgodnie z wymaganiami norm.

Na rusztowaniu powinna być wywieszona tablica informująca o dopuszczalnej wielkości obciążenia pomostów.

- obciążanie pomostów rusztowań materiałami ponad ustaloną ich nośność i gromadzenie się pracowników na pomostach jest zabronione.

Wchodzenie i schodzenie z rusztowań powinno odbywać się w miejscach do tego przeznaczonych.

Podłoże (nawierzchnia), na którym ustawia się rusztowanie, powinno zapewniać jego stabilność.

- ewentualne zakotwienia powinny być rozmieszczane równomiernie na całej powierzchni ściany, przy której znajduje się rusztowanie. Poprzecznice w miejscach zakotwienia powinny być dosunięte do ściany.

Zrzucanie elementów rozbieranych rusztowań jest zabronione.

Rusztowania przesuwne składane należy użytkować zgodnie z instrukcją producenta.

- jeśli względy bezpieczeństwa tego wymagają, rusztowania przesuwne powinny być kotwione do ściany obiektu budowlanego co najmniej w dwóch miejscach.

Droga, po której rusztowanie jest przesuwane, powinna być równa.

5. Wskazania sposobu prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji prac szczególnie niebezpiecznych.

Szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, przeprowadza się jako:

- szkolenie wstępne,
- szkolenie okresowe.

Szkolenia te przeprowadzane są w oparciu o programy poszczególnych rodzajów szkolenia.

Szkolenia wstępne ogólne („instruktaż ogólny”) przechodzą wszyscy nowo zatrudnieni pra-

cownicy przed dopuszczeniem do wykonywania pracy.

Obejmuje ono zapoznanie pracowników z podstawowymi przepisami bhp zawartymi w Kodeksie Pracy, w Układach Zbiorowych Pracy i Regulaminach Pracy, zasadami BHP obowiązującymi w danym zakładzie pracy oraz zasadami udzielania pierwszej pomocy.

Szkolenie wstępne na stanowisku pracy („Instruktaż stanowiskowy”) powinien zapoznać pracowników z zagrożeniami występującymi na określonym stanowisku pracy, sposobami ochrony przed zagrożeniami oraz metodami bezpiecznego wykonywania pracy na tym stanowisku. Pracownicy przed przystąpieniem do pracy powinni być zapoznani z ryzykiem zawodowym związanym z pracą na danym stanowisku pracy.

Fakt odbycia przez pracownika szkolenia wstępnego ogólnego, szkolenie wstępne na stanowisku pracy oraz zapoznania z ryzykiem zawodowym, powinien być potwierdzony przez pracownika na piśmie oraz odnotowany w aktach osobowych pracownika.

Szkolenie wstępne podstawowe w zakresie bhp, powinny być przeprowadzone w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy od rozpoczęcia pracy na stanowisku.

Szkolenia okresowe w zakresie bhp dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, na których występują szczególnie dla zagrożenia dla zdrowia oraz zagrożenia wypadkowe powinny być przeprowadzane w formie instruktażu nie rzadziej niż raz w roku.

W pomieszczeniu, w którym prowadzone są prace powinny być udostępnione pracownikom do stałego korzystania, aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące:

- obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych,
- postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi,
- udzielania pierwszej pomocy.

Ww. instrukcje powinny określać czynności do wykonywania przed rozpoczęciem danej pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania danej pracy, czynności do wykonywania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników.

Nie wolno dopuścić pracownika do pracy – do której wykonywania nie posiada wymaganych kwalifikacji lub potrzebnych umiejętności, a także dostatecznej znajomości przepisów oraz zasad BHP.

Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawuje konserwator prowadzący prace.

Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:

- organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,
- dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem,
- organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami związanymi z warunkami środowiska pracy,

- dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem

Na podstawie:

- oceny ryzyka zawodowego występującego przy wykonywaniu robót na danym stanowisku pracy,
- wykazu prac szczególnie niebezpiecznych,
- określenia podstawowych wymagań bhp przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych,
- wykazu prac wykonywanych przez co najmniej dwie osoby,
- wykazu prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej.

Pracownik odpowiedzialny za prowadzenie prac lub osoba przez niego upoważniona powinien podjąć stosowne środki profilaktyczne mające na celu:

- zapewnić organizację pracy i stanowisk pracy w sposób zabezpieczający pracowników przed zagrożeniami wypadkowymi oraz oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych,
- zapewnić likwidację zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników głównie przez stosowanie technologii, materiałów i substancji nie powodujących takich zagrożeń.

W razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników, osoba kierująca pracownikami obowiązana jest do niezwłocznego wstrzymania prac i podjęcia działań w celu usunięcia tego zagrożenia.

Pracownicy zatrudnieni na budowie powinni być wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, zgodnie z tabelą norm przydziału środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego opracowaną przez pracodawcę.

Środki ochrony indywidualnej w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa użytkowników tych środków powinny zapewniać wystarczającą ochrona przed występującymi zagrożeniami (np. upadek z wysokości, uszkodzenie głowy, twarzy, wzroku, słuchu).

Konserwator odpowiedzialny za prowadzenie prac lub osoba przez niego upoważniona jest zobowiązany informować pracowników o sposobach posługiwania się tymi środkami.

6. Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację, umożliwiającą szybką ewakuację na wypadek pożaru, awarii i innych zagrożeń.

1. Należy bezwzględnie stosować obowiązujące na placach budowy zasady BHP zawarte w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury Dz. U. 2003, Nr 47, poz. 401 i Dz. U. 2003, nr 121 poz. 1138 oraz w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki Dz. U. 2000, nr 40 poz. 470. Przed przystąpieniem do wykonywania robót budowlanych należy opracować i zapoznać z nim pracowników plan metod postępowania w wypadku sytuacji awaryjnych i zagrożenia zdrowia.

2. Środki organizacyjne stanowią:

- opracowanie przez Kierownika budowy tzw. Planu BIOZ, wg Rozp. Min. Infrastruktury (Dz. U. Nr 120, poz.1126), określającego m.in. bezpieczny ruch osób i środków transportu, przemieszczanie i składowanie oraz ewakuację w sytuacji zagrożenia,
- dbanie o sprawność środków ochrony indywidualnej, zbiorowej, ppoż. oraz ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem, a także o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego,
 - wydzielenie ogrodzonej strefy bezpieczeństwa na czas prowadzenia robót,
 - wydzielenie bezpiecznego miejsca na składowanie materiałów budowlanych
- zorganizowanie na budowie punktu pierwszej pomocy i zagwarantowanie szybkiej pomocy medycznej w przypadku potrzeby,
 - stosowanie obowiązujących dla placów budowy zasad BHP wykonywania robót (Dz. U. 2003r., nr 47, poz. 401, Dz. U. 2000r. nr 40, poz.470, Dz. U. 2003r. nr 121, poz. 1138),
 - opracowanie instrukcji BHP stanowiskowej i ogólnej,
 - dopuszczenie do pracy tylko pracowników posiadających wymagane zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia i kwalifikacje
 - prowadzenie nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pracy na poszczególnych stanowiskach przez kierownika budowy (ew. danego typu robót) oraz mistrzów budowlanych, stosownie do zakresu obowiązków,
 - w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników, natychmiastowe przerwanie prac przez Kierownika budowy i podjęcie działań w celu usunięcia zagrożenia.

Środki techniczne:

Pracownicy zatrudnieni na budowie powinni być wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, zgodnie z tabelą norm przydziały środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obu- wia roboczego opracowane przez pracodawcę. Sprzęt ten powinien zapewnić wystarczającą ochronę przed występującymi zagrożeniami (upadek z wysokości, uszkodzenie głowy, twarzy, wzroku, itp.)

3. Przed przystąpieniem do robót należy posiadać wszystkie przewidziane prawem uzgodnienia i opinie.

4. Rozpoczęcie i zakończenie wszystkich prac niebezpiecznych i w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia należy zgłaszać konserwatorowi odpowiedzialnemu za prowadzenie prac lub osobie przez niego upoważnionej.

5. Wszystkie osoby wykonujące pracę muszą posiadać odpowiednie uprawnienia i przeszkolenia.

6. Lista kontaktowa.

Na budowie powinien być wywieszony na widocznym miejscu wykaz zawierający adresy i numery telefonów :

- najbliższego punktu lekarskiego,
- najbliższej straży pożarnej,
- posterunku Policji,

- najbliższego punktu telefonicznego.

Adresy i numery telefonów alarmowych powinny być znane każdemu pracownikowi nadzoru technicznego.

7. Stosować wymagane przepisami środki ochrony indywidualnej.

Pracownik przystępujący do pracy powinien posiadać odzież roboczą i ochronną zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Pracownicy narażeni na urazy mechaniczne, porażenie prądem, upadki z wysokości, oparzenia, zatrucia, promieniowanie, wibrację lub inne szkodliwe czynniki i zagrożenia związane z wykonywaną pracą powinni być zaopatrzeni w sprzęt ochrony osobistej.

Sprzęt ochrony osobistej pracowników powinien posiadać atesty oraz instrukcje określające sposób jego użytkowania, konserwacji i przechowywania.

8. Przestrzegać przepisy prawa dotyczące BHP

Wszystkie roboty budowlane należy prowadzić zgodnie z RMI z dnia 06.02.2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych Dz.U. 2003 nr 47 poz. 401.

AUTOR OPRACOWANIA:

mgr inż. arch. Wojciech Szygendowski
upr. proj. nr 304/86/Wł

Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków
90-425 Łódź, ul. Piotrkowska 99

WUOZ-ZN.5142.1031.2022.MŚ

Łódź, 19 października 2022 r.

POZWOLENIE NA PROWADZENIE PRAC ROBÓT BUDOWLANYCH PRZY ZABYTKU WPISANYM DO REJESTRU ZABYTKÓW

Na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2000; dalej: k.p.a.), art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. c, art. 7 pkt 1, art. 36 ust. 1 pkt 1, ust. 2a i 3, art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4 i pkt 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840; dalej: u.o.z.o.z.), § 13 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru Stowarzyszenia zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 81, ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 07.10.2022 r. (data wpływu: 07.10.2022 r.) Parafii św. Mikołaja i św. Doroty w Kwiatkowicach, Kwiatkowice - Kolonia 3, 98-105 Wodzierady, reprezentowanej przez Wojciecha Szygendowskiego, o wydanie pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków - kościele Św. Mikołaja i Św. Doroty w Kwiatkowicach, polegających na wykonaniu izolacji poziomej i pionowej, z załączonym opracowaniem pn. *Projekt budowlany Izolacja od strony zewnętrznej zawilgoconych murów kościoła – I etap* (jednostka projektowa: Wojciech Szygendowski Architektura i Konserwacja, data opracowania: październik 2020 r.),

ŁÓDZKI WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW pozwala

wnioskodawcy na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – **kościół Św. Mikołaja i Św. Doroty w Kwiatkowicach** (wpis nr 34/238/A, decyzja z dnia 24.07.1967 r.), polegających na wykonaniu izolacji poziomej i pionowej ścian, zgodnie z załączonym opracowaniem pn. *Projekt budowlany Izolacja od strony zewnętrznej zawilgoconych murów kościoła – I etap* (jednostka projektowa: Wojciech Szygendowski Architektura i Konserwacja, data opracowania: październik 2020 r.).

Termin ważności pozwolenia: 31.10.2025 r.

Pozwolenie niniejsze udzielone zostaje pod następującymi warunkami

(na podstawie art. 36 ust. 2a i 3 u.o.z.o.z. oraz § 13 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. - t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 81):

1. Należy zawiadomić Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia robót budowlanych;
2. Robotami budowlanymi może kierować / nadzór inwestorski może wykonywać wyłącznie osoba spełniająca wymagania, o których mowa w art. 37c u.o.z.o.z. ;

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi
ul. Piotrkowska 99, 90-425 Łódź, tel.: 42 631 78 92, fax: 42 630 17 83
e-mail: sekretariat@wuoz-lodz.pl
www.wuoz-lodz.pl/bip

Administratorem danych osobowych jest Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków. Dane przetwarzane są w celu realizacji czynności urzędowych. Masz prawo do dostępu, sprostowania, ograniczenia przetwarzania danych. Więcej informacji znajdziesz na stronie www.wuoz-lodz.pl w zakładce ochrona danych osobowych lub pod numerem telefonu: 42 631 78 92.

3. Nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót budowlanych, a w toku robót na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby kierującej robotami budowlanymi / wykonującej nadzór inwestorski, należy przekazać Łódzkiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków:
 - imię, nazwisko i adres tej osoby;
 - dokumenty potwierdzające spełnianie przez ww. osobę wymagań, o których mowa w art. 37c u.o.z.o.z. ;
 - oświadczenie ww. osoby, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania robotami budowlanymi / wykonywania nadzoru inwestorskiego.
4. Wszelkie kwestie technologiczne i inne (np. estetyczne) nierozstrzygnięte w załączonym opracowaniu należy ustalać pisemnie z Łódzkim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
5. Należy niezwłocznie zawiadomić Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia czynności.
6. Należy podjąć inne działania które zapobiegają uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.
7. **Podczas prac ziemnych należy przeprowadzić badania archeologiczne w formie nadzoru, o pozwolenie na przeprowadzenie badań należy wystąpić do Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - art. 31 ust. 1 u.o.z.o.z.**

Uwaga: postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 u.o.z.o.z.

Uzasadnienie

Decyzją znak WUOZ-ZN.5142.1204.2020.IŚ z dnia 02.11.2020 r. Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków udzielił pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków nieruchomych województwa łódzkiego pod nr rej.: 34/238/A na mocy decyzji z dnia 24 lipca 1967 r., polegających na wykonaniu izolacji poziomej i pionowej w budynku kościoła pw. św. Mikołaja i św. Doroty w Kwiatkowicach (dz. nr ewid. 90, obręb Kwiatkowice), zgodnie z dołączoną dokumentacją pn. *Projekt budowlany. Izolacja od strony zewnętrznej zawilgoconych murów kościoła- etap I*, sporządzoną przez mgr inż. arch. Wojciecha Szygendowskiego w październiku 2020 r. Termin ważności pozwolenia upłynął 15.12.2021 r.

W dniu 07.10.2022 r. do tutejszego urzędu wpłynął wniosek z dnia 07.10.2022 r. Parafii św. Mikołaja i św. Doroty w Kwiatkowicach o wydanie pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków - kościele Św. Mikołaja i Św. Doroty w Kwiatkowicach, polegających na wykonaniu izolacji poziomej i pionowej, z załączonym opracowaniem pn. *Projekt budowlany Izolacja od strony zewnętrznej zawilgoconych murów kościoła – I etap* (jednostka projektowa: Wojciech Szygendowski Architektura i Konserwacja, data opracowania: październik 2020 r.).

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi
ul. Piotrkowska 99, 90-425 Łódź, tel.: 42 631 78 92, fax: 42 630 17 83
e-mail: sekretariat@wuo-z-lodz.pl
www.wuo-z-lodz.pl/bip

Administratorem danych osobowych jest Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków. Dane przetwarzane są w celu realizacji czynności urzędowych. Masz prawo do dostępu, sprostowania, ograniczenia przetwarzania danych. Więcej informacji znajdziesz na stronie www.wuo-z-lodz.pl w zakładce ochrona danych osobowych lub pod numerem telefonu: 42 631 78 92.

Kościół parafialny pw. Św. Mikołaja i Św. Doroty w Kwiatkowicach podlega ochronie konserwatorskiej na podstawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomych nr 34/238/A (decyzja z dnia 24.07.1967 r.).

Zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 u.o.z.o.z., prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Tryb i zasady udzielania pozwoleń określają przepisy rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 81, ze zm.).

Zgodnie z art. 4 u.o.z.o.z., ochrona zabytków polega m.in. *na zapobieganiu zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków oraz udaremnianiu niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków.*

W celu zapobiegnięcia zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku, tutejszy organ określił dodatkowe warunki, m.in. pisemnego ustalania z tutejszym organem kwestii technologicznych i innych nierozstrzygniętych w załączonym opracowaniu.

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w rozstrzygnięciu.

Pouczenie:

1. Od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, za pośrednictwem Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w terminie 14 dni od daty jej doręczenia (art. 127 § 1 i § 2, art. 129 § 1 i § 2 k.p.a.).
2. Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków stwierdza wygaśnięcie decyzji, jeżeli decyzja została wydana z zastrzeżeniem dopełnienia przez stronę określonego warunku, a strona nie dopełniła tego warunku (art. 162 § 1 pkt 2 k.p.a.).
3. Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków uchyli decyzję, jeżeli została ona wydana z zastrzeżeniem dopełnienia określonych czynności, a strona nie dopełniła tych czynności w wyznaczonym terminie (art. 162 § 2 k.p.a.).
4. Obowiązki nałożone na mocy decyzji w razie ich niewykonania podlegają egzekucji w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 479) w trybie właściwym dla egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym (możliwe jest nałożenie grzywny w celu przymuszenia).
5. W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna (art. 127a § 1 i § 2 k.p.a.).
6. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania (art. 130 § 4 k.p.a.).

7. Otrzymane pozwolenie – administracyjna decyzja konserwatorska – nie zwalnia inwestora z obowiązku uzyskania zezwoleń wymaganych innymi przepisami szczegółowymi.

z up. ŁÓDZKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
KONSERWATORA ZABYTKÓW

Anna Wróbel-Janiszewska
Anna Wróbel-Janiszewska
Naczelnik Wydziału Zabytków Nieruchomych

Uiszczono opłatę skarbową w wysokości 82 zł -
ustawa z dnia 16 listopada 2006 roku o opłacie skarbowej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1923, ze zm.).

Otrzymują:

1. Parafia św. Mikołaja i św. Doroty w Kwiatkowicach, Kwiatkowice-Kolonia 3,
98-105 Wodzierady
reprezentowana przez pełnomocnika:
Wojciech Szygendowski, ul. Tatrzańska 111/43, 93-279 Łódź
2. a/a

Do wiadomości:

1. Kuria Archidiecezji Łódzkiej, ul. ks. Skorupki 1, 90-503 Łódź

Sprawę prowadzi: Marta Śmigielńska - inspektor ochrony zabytków nieruchomych, tel.: 42 635 80 15

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi
ul. Piotrkowska 99, 90-425 Łódź, tel.: 42 631 78 92, fax: 42 630 17 83
e-mail: sekretariat@wuoz-lodz.pl
www.wuoz-lodz.pl/bip

Administratorem danych osobowych jest Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków. Dane przetwarzane są w celu realizacji czynności urzędowych. Masz prawo do dostępu, sprostowania, ograniczenia przetwarzania danych. Więcej informacji znajdziesz na stronie www.wuoz-lodz.pl w zakładce ochrona danych osobowych lub pod numerem telefonu: 42 631 78 92.

AB.6740.1.667.2020.JO180

DECYZJA NR 765 / 2020

Na podstawie art. 28, art. 33 ust. 1, art. 34 ust. 4 i art. 36 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333) oraz na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.) po rozpatrzeniu wniosku o pozwolenie na budowę złożonego w dniu 26.11.2020 r.

zatwierdzam projekt budowlany i udzielam pozwolenia na budowę

dla:

**Parafii pw. św. Mikołaja i św. Doroty w Kwiatkowicach
– Kwiatkowice-Kolonia 3, gm. Wodzierady**

obejmującego:

„remont zewnętrznych murów kościoła polegający na izolacji murów kościoła od strony zewnętrznej – etap I” na działce nr 90 w miejscowości Kwiatkowice-Kolonia 3 (obręb Kolonia Kwiatkowice), gm. Wodzierady;

projektant:

Szygendowski Wojciech – upr. nr 304/86/WŁ w specj. architektonicznej, wpis na listę ŁOIA Nr LO-0189;

z zachowaniem następujących warunków:

1. stosownie do zapisów zawartych w decyzji Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 02.11.2020 r., znak: WUOZ-ZN.5142.1204.2020.IŚ,
2. **nakładam na inwestora obowiązek ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego w specjalności architektonicznej posiadającego stwierdzenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o posiadaniu kwalifikacji do kierowania robotami budowlanymi przy zabytkach nieruchomych,**

wynikających z:

1. art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. c, art. 7 pkt 1, art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4 i pkt 5 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.),
2. §2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 19 listopada 2001 roku w sprawie rodzajów obiektów budowlanych, przy których realizacji jest wymagane ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego (Dz. U. z 2001 r. nr 138 poz. 1554).

UZASADNIENIE

Rozpatrując wniosek inwestora w sprawie udzielenia pozwolenia na wykonanie wymienionych robót budowlanych stwierdzono, że:

- projekt budowlany, w tym projekt zagospodarowania terenu, jest zgodny z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego gminy Wodzierady, wymaganiami ochrony środowiska oraz przepisami, w tym techniczno-budowlanymi,
- projekt budowlany jest kompletny i posiada wymagane opinie, uzgodnienia, pozwolenia (w tym decyzję Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 02.11.2020 r., znak: WUOZ-ZN.5142.1204.2020.IŚ) i sprawdzenia oraz informację dotyczącą bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, o której mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1b, a także zaświadczenie, o którym mowa w art. 12 ust. 7 ustawy Prawo budowlane,
- projekt wykonany został przez osobę posiadającą wymagane uprawnienia budowlane i legitymującą się aktualnym na dzień opracowania projektu zaświadczeniem, o którym mowa w art. 12 ust. 7 ustawy Prawo budowlane,

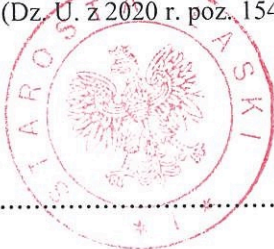
- obszar oddziaływania inwestycji nie wykracza poza działkę nr 90 w miejscowości Kwiatkowice-Kolonia 3 (obręb Kolonia Kwiatkowice), gm. Wodzierady.

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji decyzji.

Od decyzji przysługuje odwołanie do Wojewody Łódzkiego za pośrednictwem organu, który wydał niniejszą decyzję, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna, co oznacza, że decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu i brak jest możliwości zaskarżenia tej decyzji. Nie jest możliwe skuteczne cofnięcie oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania.

ADNOTACJA DOTYCZĄCA OPLATY SKARBOWEJ:

Zwolniono z opłaty skarbowej na podstawie zał. cz. 3, kol. 4, pkt 3) ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1546 z późn. zm.).

z up. STAROSTY
Joanna Owczarek
p.o. Naczelnika
Wydziału Architektury i Budownictwa

Otrzymują:

1) Parafia pw. św. Mikołaja i św. Doroty w Kwiatkowicach

Do wiadomości:

1. Urząd Gminy Wodzierady
2. Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków – dot. WUOZ-ZN.5142.1204.2020.IŚ
3. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Łasku
4. a/a

Pouczenie:

1. Inwestor jest obowiązany zawiadomić o zamierzonym terminie rozpoczęcia robót budowlanych, właściwy organ nadzoru budowlanego oraz projektanta sprawującego nadzór nad zgodnością realizacji budowy z projektem, dołączając na piśmie:
 - 1) oświadczenie kierownika budowy (robót), stwierdzające sporządzenie planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz przyjęcie obowiązku kierowania budową (robotami budowlanymi), a także zaświadczenie, o którym mowa w art. 12 ust. 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane,
 - 2) w przypadku ustanowienia nadzoru inwestorskiego - oświadczenie inspektora nadzoru inwestorskiego stwierdzające przyjęcie obowiązku pełnienia nadzoru inwestorskiego nad danymi robotami budowlanymi, a także zaświadczenie, o którym mowa w art. 12 ust. 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane,
 - 3) informację zawierającą dane zamieszczone w ogłoszeniu, o którym mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (zob. art. 41 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane).
2. Do użytkowania obiektu budowlanego, na którego budowę wymagane jest pozwolenie na budowę, można przystąpić po zawiadomieniu właściwego organu nadzoru budowlanego o zakończeniu budowy, jeżeli organ ten, w terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, nie zgłosi sprzeciwu w drodze decyzji (zob. art. 54 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane). Przed przystąpieniem do użytkowania obiektu budowlanego inwestor jest obowiązany uzyskać decyzję o pozwoleniu na użytkowanie, jeżeli na budowę obiektu budowlanego jest wymagane pozwolenie na budowę i jest on zaliczony do kategorii: V, IX-XVI, XVII (z wyjątkiem warsztatów rzemieślniczych, stacji obsługi pojazdów, myjni samochodowych i garaży do pięciu stanowisk łącznie), XVIII (z wyjątkiem obiektów magazynowych: budynki składowe, chłodnie, hangary i wiaty, a także budynków kolejowych: nastawnie, podstacje trakcyjne, lokomotywnie, wagonownie, strażnice przejazdowe i myjnie taboru kolejowego), XX, XXII (z wyjątkiem placów składowych, postojowych i parkingów), XXIV (z wyjątkiem stawów rybnych), XXVII (z wyjątkiem jazów, wałów przeciwpowodziowych, opasek i ostróg brzegowych oraz rowów melioracyjnych), XXVIII-XXX (zob. art. 55 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane).
3. Inwestor może przystąpić do użytkowania obiektu budowlanego przed wykonaniem wszystkich robót budowlanych pod warunkiem uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie wydanej przez właściwy organ nadzoru budowlanego (zob. art. 55 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane).
4. Inwestor zamiast dokonania zawiadomienia o zakończeniu budowy może wystąpić z wnioskiem o wydanie decyzji o pozwoleniu na użytkowanie (zob. art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane).
5. Przed wydaniem decyzji w sprawie pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego właściwy organ nadzoru budowlanego przeprowadzi obowiązkową kontrolę budowy zgodnie z art. 59a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (zob. art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane). Wniosek o udzielenie pozwolenia na użytkowanie stanowi wezwanie właściwego organu do przeprowadzenia obowiązkowej kontroli budowy (zob. art. 57 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane).

Decyzję przygotowała:
Joanna Owczarek

Starostwo Powiatowe w Łasku
Wydział Architektury i Budownictwa
98-100 Łask, ul. Narutowicza 17
tel. (43) 6763062

Decyzja stała się ostateczna
w dniu 12.12.2020 r.
podpis pracownika